

Реформа для «перевертнів»

Попри очевидний провал реформування поліції глава МВС Арсен Аваков не поспішає подавати у відставку
» стор. 6

Не сам собі «Режисер»

Учасник Майдану зазнав нечуваних випробувань на війні, яку зняв на відео
» стор. 11

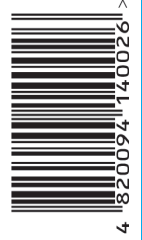
Хрумкайте моркву

Українців очікує осіннє здоров'я хліба
» стор. 2

Україна молода

Середа, 31 серпня 2016 року

№ 108 (5101)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 25,49 грн
1 € = 28,47 грн
1 рос. руб. = 0,3 грн

Півцарства за транш

Влада не знає, як збалансувати Державний бюджет 2017 року, аби Україна могла претендувати на черговий транш кредиту МВФ, який може відкрити нам додаткове фінансування

» стор. 8

Костянтин Паршин
радник командувача Нацгвардії України

«Вперше інструктори-українці підготували інструкторів-українців! Це означає, що реформатування системи підготовки особового складу вже не просто проект, а об'єктивна реальність. І інструктори-фахівці стануть основою цієї нової системи.»

■ «КРИМНАШ»

Цивільний наступ

Формуючи так звані підрозділи територіальної оборони, російські окупанти на півострові фактично готуються до війни

Ірина КИРПА

До військових комісаріатів анексованого півострова вже призвано 500 резервистів, а керівництво міноборони Росії тим часом проводить повномасштабні військові навчання. Військові, які раніше перебували в запасі, відтепер поїхали на збори, після яких їм належить узяти участь у практичних заходах стратегічного командно-штабного навчання «Кавказ-2016». На початку вересня кожен із них пройде навчання згідно зі своєю обліковою спеціальністю. Найбільшу активність проявляють бійці морської піхоти та підрозділів берегових військ Чорноморського флоту. На думку фахівців Головного управління розвідки Міністерства оборони України, такі дії можуть розширити загальний масштаб збройної агресії Росії проти нашої країни.

На даний час угруповання військ Центрального, Західного та Південного військових округів Криму, а також Північного флоту збройних сил Росії перейшли у стан підвищеної бойової готовності. Цю інформацію підтвердив міністр оборони РФ Сергій Шойгу, який впевнений, що раптова перевірка дозволить розширити можливості російської армії на території окупованого півострова Крим у швидкому нарощуванні боєздатності на південно-західному напрямку. Для проведення військових навчань представники міністерства оборони Росії уже задіяли 20 літаків Іл-76, а також 10 бойових кораблів Каспійської флотилії та ще 15 кораблів Чорноморського флоту.

— Зараз у Криму повним ходом триває підготовка до військових дій, — упевнений генерал-лейтенант запасу Збройних сил України Ігор Романенко. — Свої військові операції російські «силовики» в Криму назвали «перевіркою боєготовності армії» просто для того, щоб уникнути відповідальності перед міжнародними спостерігачами.

А ось директор військових програм Українського центру економічних та політичних досліджень імені Олександра Разумкова Микола Сунгуровський вважає, що нині на анексованому півострові повсюдно порушуються права громадян щодо ризиків під час проведення військових навчань.

На думку українських військових, проведення військових операцій на окупованому півострові змусить усіх цивільних осіб посилити заходи особистої безпеки. Зокрема, військові експерти радять мешканцям та гостям окупованого півострова Крим не перебувати на маршрутах руху військової техніки у повітрі та на землі. Свідомо уникати провокацій та не вступати в конфлікти. Однак не забороняється спостерігати за подіями, що відбуваються зараз у Криму, та збирати інформацію, щоб передати її на материкову Україну. Адже своєчасне інформування дозволить українським «силовикам» вчасно відреагувати й не допустити погіршення ситуації і широкомасштабних військових дій у протистоянні з Росією. ■

■ НА ФРОНТІ

Останні снаряди літа

Напередодні свята Першого дзвоника окупанти загострюють ситуацію на Донбасі на всіх напрямках

Іван БОЙКО

Із нагоди Дня знань і згідно з останніми домовленостями у Мінську на всій лінії розмежування на Донбасі опівночі, 1 вересня, має бути припинений вогонь. Утім напередодні ворог неабияк активізував обстріли позицій ЗСУ.

За даними штабу АТО, позаминулої доби окупанти 91 раз порушували так званий режим «тиші» на всіх напрямках — Донецькому (тут зафіксовано найбільше — 46 обстрілів), Маріупольському та Луганському.

Загалом ворог випустив 690 мін та 250 артилерійських снарядів на всіх трьох напрямках. Із важкої артилерії та мінометів бойовики гатили по Невельському та Авдіївці, із зеніток — по селищу Луганське, а по Пісках — із танків.

Реактивні снаряди із систем залпового вогню «Град» прилетіли у вигляді ворожих «гостинців» до Красногорівки, що на Маріупольському напрямку. А на Луганщині під прицільний мінометний обстріл потрапили житлові масиви селища Станиця Луганська.

Відтак напередодні чергового й тому

■ ЦІНИ

Хрумкайте моркву

Українців очікує осіннє здорожчання хліба

Тарас ЗДОРОВИЛО

Черговим «подарунком» для українців восени може стати подорожчання хліба та макаронних виробів у зв'язку з монополізацією ринку, застерігають експерти з аграрних питань, наголошуючи, що ціни, швидше за все, зростуть на 20%, тож буханець «соціального» хліба коштуватиме 10 гривень. Також стрімко піднімуть ціну на борошно, пластівці тощо.

Здорожчання відбудеться, незважаючи на гарний цьогорічний урожай зернових, адже, як і прогнозували, зібрали рекордні майже 63 млн. тонн. Втім більша частина врожаю експортується за кордон (принаймні в цьому році планується збільшити експорт хліба на два мільйони тонн порівняно з минулим 2015 роком). А на внутрішні потреби залишається менше, ніж потрібно.

Підвищення ціни на сировину виробниками зернових може стати несприятливим

■ ПРАВОПОРЯДОК

Незвичайні «пригоди» італійців в Україні

Апеннінські карабінери навчатимуть українських нацгвардійців

Олена КАПНИК

Учора в навчальному центрі під Києвом — Нових Петрівцях — італійські експерти з охорони громадського порядку розпочали навчання військовослужбовців Національної гвардії України. З цієї місії до нашої країни прибуло четверо італійських військових. Оскільки карабінери як орган правового порядку входять до складу Європоліції — Єврогендфор, то в Україні навчатимуть насамперед військовослужбовців, яких залучатимуть до охорони громадського порядку. Таким чином у навчаннях візьмуть участь 36 нацгвардійців, двоє викладачів кафедри тактики На-

Малюнок Володимира СОЛОНЬКА.

ним, у першу чергу, для дрібних пекарень у невеличких містечках та селах. Не кожне мале підприємство залишиться на плаву за цієї кризи.

Зрозуміло, що готову продукцію почнуть завозити здалеку — від великих підприємств, що теж позначиться на ціні хлібобулочних виробів.

■ ДО РЕЧІ

У списках зниклих безвісти на Донбасі перебуває близько 500 осіб, зазначає віце-спікер Верховної Ради, представник у гуманітарній підгрупі Тристоронньої контактної групи Ірина Геращенко.

«Сьогодні в списках зниклих безвісти перебуває близько 500 осіб. Дуже багато тих, хто зник після Іловайська», — повідомила пані Геращенко в ефірі телеканалу ICTV.

Депутат Геращенко вважає, що зараз важливо домогтися допуску представників місії Червоного Хреста на окуповані території для пошуку людей, ідентифікації та звільнення заручників. За її словами, вчора до України прибула місія Міжнародного Комітету Червоного Хреста саме для обговорення цих питань.

вельми умовного перемир'я позавчора поблизу селища Павлопіль загинув один захисник України, ще дев'ятеро отримали осколкові поранення, двоє бійців ЗСУ були контужені. ■

Єдиною втіхою залишаються прогнози експертів про падіння цін на овочі, зокрема моркву, цибулю та буряки. Але це мало заспокоює. Тож знову найбільш незахищені (пенсіонери, студенти, безробітні) змушені будуть укотре «викручуватись», аби банально вижити. ■

ти техніки із забезпечення спокою громадян, які вже тривалий час використовують у Старому Світі.

До слова, днями у навчальному центрі Національної гвардії у Золочеві на Львівщині відбувся перший випуск інструкторів для Нацгвардії. Сертифікати проекту Train the Trainers, що реалізується за участі фахівців міжнародного центру підготовки PATRIOT, отримали майже 40 військових. Майбутні інструктори навчалися три місяці під керівництвом групи з навчального центру нацгвардійців, а також фахівців центру PATRIOT з Ізраїлю, Грузії та України, які мають досвід участі в бойових діях в Іраку, Афганістані, Ізраїлі, Грузії та зоні АТО на сході.

Train the Trainers є частиною реформ, кінцевою метою яких є повний перехід Нацгвардії на стандарти НАТО. «Вперше інструктори-українці підготували інструкторів-українців! Це означає, що реформатування системи підготовки особового складу вже не просто проект, а об'єктивна реальність. Й інструктори-фахівці стануть основою цієї нової системи», — коментує голова PATRIOT, радник командувача Нацгвардії України Костянтин Паршин. ■

■ СТИМУЛИ

Гроші за знання

Тернопільські школярі одержуватимуть іменні стипендії

Світлана МИЧКО

Новий навчальний рік тернопільські школярі розпочнуть із неабияким стимулом для навчання — кращі з них, чий імена визначала спеціально створена комісія, щомісяця отримуватимуть іменні стипендії з міського бюджету. І хоч сума порівняно невелика — всього 300 гривень, —

така відзнака вагома ще й тим, що номінації з кожного предмета присвоєно ім'я якогось славетного земляка. Так, наприклад, у галузі фізики — це стипендія імені Івана Пулюя (відомий український та австро-угорський фізик і електротехнік, винахідник), у галузі хімії — імені Івана Горбачевського (видатний діяч у галузі хімії, біохімії та епідеміо-

логії), у галузі літературознавства — імені Володимира Гнатюка (етнограф, фольклорист, мовознавець). Стипендія за успіхи у фізкультурі і спорті носить ім'я героя АТО — тернополянина Андрія Юркевича, командира 2-го взводу 2-ї роти «Захід» 24-го батальйону територіальної оборони «Айдар», який загинув на Луганщині, а

свого часу був бійцем спортивного клубу «Характерник». Встановлено й відзнаку за успіхи в учнівському самоврядуванні — це стипендія імені першого українського бургомистра Тернополя Володимира Луцаківського.

Усього номінацій 17, і в кожній з них визначено по три кращі учні 7-11 класів, які отримуватимуть грошову винагороду впродовж усього навчального року. Окрім цього, кожна школа обрала свого «Кращого учня», і ці діти також отримуватимуть стипендії з міського бюджету. Такий вид стимулювання в середній освіті введено в Тернополі вперше. ■

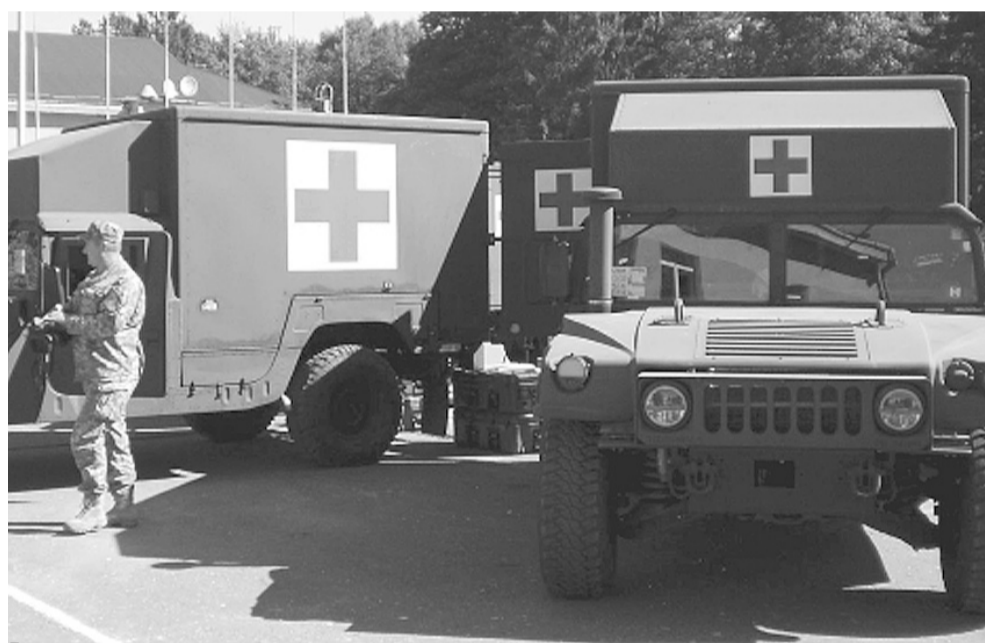
■ ПІДТРИМКА

Врятувати рядового Раяненка

США передали Україні п'ять медичних автомобілів BURTEK B4731 для потреб бійців АТО

Катерина БАЧИНСЬКА

Представники Збройних сил США передали п'ять перших, із запланованих сорока, автомобілів швидкої медичної допомоги для бійців із зони АТО. З української сторони подарунок від представників США приймали виконуюча обов'язків міністра охорони здоров'я України Уляна Супрун та начальник Національної академії сухопутних військ генерал-лейтенант Павло Ткачук. Американську сторону представили командувач сухопутних військ збройних сил США в Європі генерал-лейтенант Бен Ходжес та начальник регіонального медичного управління ЗС США у Європі бригадний генерал Деніс Лі Мастер. «Мені приємно бачити за моєю спиною ці медичні автомобілі як показник ще одного етапу допомоги Україні з боку Сполучених Штатів», — заявив генерал-лейтенант Бен Ходжес. Також він запевнив присутніх, що американська сторона і надалі всіляко допомагатиме нашій країні і надасть ще 35 автомобілів у зону АТО. Американські пред-

Потужні «швидкі». Фото з сайту ukrmilitary.com.

ставники розповіли про будову, призначення та комплектацію переданих автомобілів. Після належної підготовки українського обслуговуючого та медичного персоналу всі автомобілі будуть передані до військових частин, які виконують завдання у зоні проведення АТО. У свою чергу керівниця українського МОЗ подякувала американській стороні за надану допомогу та висловила

побажання, щоб ці автомобілі завжди використовували лише для навчальних цілей, а не для реальної евакуації поранених із поля бою. «Такі машини дуже потрібні нам у зоні АТО, а їх оснащення допоможе набагато ефективніше рятувати життя наших бійців», — повідомили у прес-службі Міністерства оборони.

Цікаво, що карета швидкої допомоги у по-

льових умовах BURTEK B4731 розроблена на базі автомобіля «Хаммер». Вона може перевозити чотирьох пацієнтів на носіях або шістьох сидячих. Кабіна для пацієнтів обладнана системами опалення та кондиціонування, а також системами подачі кисню для шістьох хворих і всіма необхідними засобами для надання першої невідкладної медичної допомоги. ■

■ НОВИНИ ПЛЮС

Київська влада оновить столичний зоопарк на 8 млн. грн.

У 2019 році Київському зоопарку виповниться 110 років. Облаштувати і відроджувати звіринець київська влада почала вже зараз. До кінця цього року буде повністю узгоджено проект реконструкції зоопарку, а з 2017 року почнеться перший етап реконструкції, повідомили в Київграді. Для цього КМДА виділила 8 млн. грн., які планують витратити насамперед на облаштування невикористаних площ, повідомив радник мера Києва Дмитро Білоцерківець. За його словами, з більш ніж 30 гектарів площі, котрі займає зоопарк, понад 10 гектарів перебувають у так званій «сірій» зоні, і ніяк не задіяні.

До слова, ще в липні мер Києва Віталій Кличко заявляв, що, аби надати звіринцю належний вигляд і втілити концепцію повного оновлення за найвищими європейськими і світовими критеріями до 2019 року, необхідно близько 300 млн. грн., котрі очікують отримати від спонсорів та меценатів.

На Тернопільщині осквернили і підпалили церкву

У Тернополі зловмисники підпалили дерев'яну лемківську церкву, котру відкрили цього року у свято Вознесіння в одному з міських парків. Пожежа виникла близько шостої години ранку. Вогонь побачив водій «маршрутки» громадського транспорту, який проїжджав повз та зупинився біля храму, аби помолитися. Потім звернув увагу, що під стіною храму горіла купа нанесеного сміття і сухого гілля. Чоловік самотужки погасив пожежу. Під час огляду церкви було виявлено, що зловмисники розмалювали фундамент церкви та браму довкола і написали «Ліс був. Церква — ні», повідомляє місцеве видання «Тернополяни» з посиланням на голову церковного комітету Івана Фалатовича. На місце події прибули експерти-криміналісти та кінолог із собакою, вони змогли знайти знаряддя, які використовували палії та інші докази злочин-

ну. Наразі слідчо-оперативна група встановлює інші обставини правопорушення та опитує свідків. За фактом справи відкрито кримінальне провадження.

«Полунічка» у Харкові

Правоохоронці ліквідували онлайн-порностудію у Харкові, яку відкрила 23-річна дівчина, повідомили в прес-службі поліції Харківської області. За даними поліції, з січня поточного року 23-річна харків'янка розповсюджувала відео порнографічного характеру в мережі інтернет. Для цього вона орендувала квартиру в Московському районі міста, встановила в ній комп'ютерну техніку і підшуквала моделі, які під час інтернет-трансляції демонстрували клієнтам своє тіло і виконували порнографічні дії. У квартирі працювало 15 дівчат із Харкова та інших регіонів України. За фактом відкрито кримінальне провадження, організаторці порностудії загрожує позбавлення волі на строк до 7 років. ■

■ ПОГЛЯД

«Добро жменями»,

або Теорія малих справ

Ірина КОСОНОЦЬКА

Коли рік тому на дверях кабінетів нашої редакції я розвісила оголошення, що збирати і приносити кришечки можна в наш кабінет, колега мене спитала: «А ти знаєш, що про них пишуть в інтернеті?». Про них — це про фонд «ОВЕС» (не «овес» як злак, а ОВЕС — освіта, виховання, екологія, спорт — основні напрями діяльності фонду). Кажу: «Знаю». «Диванні копротівленці», як їх називає сучасна молодь, сидять собі за «компом» у затишній оселі, захищені тими, хто не побоявся протистояти ворогу, і строчать статейки у «Фейсбук» чи деінде, поливаючи брудом тих, хто бодай щось робить, щоб змінити життя, своє чи чийсь, на краще. Скільки різного лайна вилили вже на організаторів акції «Добро жменями», а вони, мовчки зціпивши зуби і незважаючи на критику, бруд, зловтішання, пруть свого плуга, орють ту нивку, яка, можливо, і не дає високих «урожаїв», проте когось та й «нагодує».

«Ти віриш, що можна назбирати на протез? Це ж потрібні тонни отих кришечок! А хто гарантує, що гроші від зібраного пластику хтось не покладе собі до кишені?» — чула і я. Скепсис — поганий помічник, відповіла. Ніхто нічого гарантувати не може, хіба що Господь Бог. У нас крадуть мільярдами можновладці — ми мовчимо, бо ми не бачимо безпосередньо, як із нашого гаманця виймають наші кровно зароблені. І тільки одиниці стають із цими злочинцями на прю. Коли ж є можливість абсолютно безболісно для нашого бюджету допомогти тим, хто конче потребує цієї допомоги, ми «включаємо» недовіру і сарказм.

За останні два роки українці збідніли в рази. Якщо ще два роки тому всі (ну майже всі — є люди фізіологічно не здатні на щедрість, співчуття, співпереживання) активно включилися у волонтерський рух — хто безпосередньо власною діяльністю, а хто просто пожертвами — грошовими, продуктивними, то вже цього року річечка благодійних внесків обміліла настільки, що багато волонтерів припинили свою роботу — немає за що її проводити. І це зрозуміло — інфляція, безробіття, високі тарифи збіднили наш народ до краю, а багаті чомусь не спішать, як Чіп і Дейл, на допомогу, швидше, як дядечко Скрудж, перераховують свої статки в офшори.

Зібрати те, що не коштує вам ні копійки (все одно викинете на сміття), — зовсім нескладно. Включаючись у цю «гру» (до речі, дітки, якщо їх правильно вмотивувати, роблять це залюбки), ви вже й не помічаєте, як рука сама тягнеться до спеціально виділеного десь на кухні пакетика (у мене він висить у ванній), щоб кинути туди кришечку від води, молока чи соку. Більше трьох років я сорту сміття (син сміється, що, крім мене, спеціальний контейнер у дворі ніхто не наповнює — ну й нехай: роби, що можеш, і будь що буде), і зараз цей механізм відпрацьований до автоматизму — я фізично вже не можу кинути пластик до харчових відходів. Тому й відкрутити кришечку й кинути в окрему торбинку — не проблема. А тепер уявіть, яку користь збір кришечок принесе не тільки доквітлю, а й екологічному вихованню дітей, та що там — патріотичному також, адже допомога йде нашим захисникам. Зайдіть на сайт фонду «ОВЕС», і ви побачите, з яким завзяттям школярі всієї України включилися до акції «Добро жменями»! Раніше піонери збирали макулатуру — хороша справа, але ви не могли досягнути мети вашої роботи. А зараз ви можете побачити конкретних людей, яким пришили на допомогу (загляньте на сайт фонду і побачите цих людей. Не наводжу їхні прізвища — мета цієї замітки в іншому). Коли ж раптом організатори чи люди, які дотично мають відношення до збору чи переробки пластику, надувають «погріті руки» на ентузіазмі та небайдухості людей, а особливо дітей, то не нам їх судити — рано чи пізно ми всі стоятимемо перед Верховним (не земним) Судом і відповідатимемо за діла свої...

P.S. Потихеньку до збору кришечок долучилася чимала кількість моїх колег. За рік, що минув із дня запровадження акції, колектив редакції зібрав уже третю торбу пластику — не так уже й багато, скаже хтось, але з маленьких потічків складаються потужні ріки. Коли не можеш реально вплинути на життя держави, стає в нагоді теорія маленьких справ — стань корисним там, де можеш. До речі, сестра моєї колеги, яка проживає у Будапешті, розповіла, що в Угорщині подібні акції проводять давно і там скрізь, де це можливо, розміщують тару для збору саме кришечок (сміття у Європі сортують і складають у різні контейнери вже давно). ■

Тарас Чорновіл
політичний експерт

«В роботі наступної сесії Верховної Ради, як завжди, буде багато шуму, скандалів, але якихось кардинальних подій не буде. Імовірно, робота більш-менш відновиться. Тотального блокування не буде».

Наталія ЛЕБІДЬ

Вересень — час, коли до шкіл повертаються учні, а до стін Верховної Ради — парламентарії. От тільки останні — «діти неслухняні», і користі від їх повернення може бути небагато. Принаймні остання сесія ВР (попри переобрання уряду та Прем'єра, призначення нового Генпрокурора) була напролюд неефективною. І, мабуть, рекордною за кількістю блокувань трибуни, до яких перманентно вдавалися то фракція Юлії Тимошенко, то Радикальна партія Ляшка. Лідер «радикалів» вимагав створення тимчасової слідчої комісії щодо президентських офшорів і зниження тарифів на газ. І ще — на пару з ВО «Батьківщина» — наполягав на проведенні дострокових парламентських виборів. Тепер уже ясно, що дострокові вибори якщо й відбудуться, то, швидше за все, весною. А осінь політики можуть використати для безкінечного педалювання цієї теми. І не тільки для цього.

Тема №1: тарифи

Прогнозуємо, що тему зниження тарифів цієї осені експлуатуватимуть по повній. Благо, що життя підкине конкретний інформаційний привід: із 1 вересня в ціні зросте електроенергія (в середньому в 1,3 раза для більшості споживачів), а пізніше — з середини жовтня — зросте вартість опалення та гарячої води. Останнє вирається у здорожчання газу, тож на блакитному паливі політики піряться особливо активно.

Газовій темі «Україна молода» останнім часом приділяла чимало уваги, і вже було сказано про те, що за роки незалежності нашої держави не вдалося як диверсифікувати джерела постачання газу, так і спромогтися на видобуток із власних надр альтернативного варіанта — газу зі сланців.

До того ж, аби знизити тарифи на енергоносії, зокрема на газ, за що так рагує Тимошенко, необхідно, щоб в Україні існував відповідний конкурентний ринок. А його, на жаль, нема. І хоча Україна видобуває власний газ, його свого часу роздавали за собівартістю частково населенню, частково — великим монополістам. Через це «Нафтогаз-Україна» мав велику дірку в бюджеті, яка сягала 200 мільярдів гривень, а олігархи при цьому отримували надприбутки.

Європа була готова вкладати в нашу «трубу» гроші, але умовою Брюсселя було створення ринку газу. Юлія Тимошенко, яка в часи такої готовності була Прем'єр-міністром, усіма силами гальмувала запровадження відповідних ринкових законів. Хоча якби на ринку енергетики існувала конкуренція, українці могли б вибирати між різними постачальниками, що й врегулювало би ціну на паливо. Однак цього не сталося.

Утім довкола тарифів політики ламатимуть списи недовго. Вже у жовтні населення (принаймні значна його частина) отримає субсидії, а отже, гострота проблеми може дещо понизитися. І напругу в Раді буде знято. Але, щоправда, ненадовго. Бо на порядку денному виникне новий привід для суперечок.

Тема №2: держбюджет

Державний бюджет на 2017 рік, без сумніву, зіптовхне парламентаріїв лобами, але станеться це не у вересні, а ближче до глибокої осені чи навіть до початку зими (бо в Україні існує усталена традиція: ухвалювати головний фінансовий документ мало чи в останній день, чи то пак в останню ніч року).

При нинішній економічній кризі, коливаннях долара і проблемах із наповненням бюдже-

ту кошторис-2017 буде вкрай випадку бездефіцитним. Тобто з великою імовірністю соціальним Держбюджет не буде, на чому також намагатимуться грати політики від різних політичних сил.

До речі, продуктивність діяльності коаліції в Раді буде не на висоті. Тим паче що фактично як такої коаліції у парламенті й не існує. Фракціям БПП та «Народний фронт» час від часу підкидають голоси депутатські групи «Відродження» і «Воля народу», яких контролюють олігархи. Але за це вони хотітимуть свої прерогативи, й чималі. Наприклад, у питанні щодо проведення виборів в ОРДЛО.

Тема №3: вибори на окупованих територіях

Про вибори на окупованих територіях Донецької і Луганської областей говоритимуть неодмінно. Наприкінці попередньої сесії такий закон уже намагалися проштовхнути крізь парламент, і про повторення подібних спроб можна говорити з високою часткою вірогідності. Однак

Фактично як такої коаліції у парламенті й не існує. Фракціям БПП та «Народний фронт» час від часу підкидають голоси депутатські групи «Відродження» і «Воля народу», яких контролюють олігархи.

тема виборів в ОРДЛО майже напевно розкручуватиметься в синергії з темою дострокових парламентських виборів.

У них — більше зацікавлених, аніж тих, хто хотів би від таких виборів утриматися. До позачергової парламентської кампанії, чого вони і не приховують, мають великий інтерес «Батьківщина», Радикальна партія Ляшка та «Опоблок». Усі перераховані політсили на даний момент мають доволі непогані рейтинги, тому у випадку позачергових виборів можуть збільшити своє представництво в парламенті. А «Опоблок» до того ж прагне отримати певний реванш за втрату влади після Революції гідності і втечі Януковича.

Однак при всьому бажанні наступні чергові чи позачергові вибори не можна проводити без ухвалення змін до відповідного закону. Зокрема, вибори народних депутатів повинні проходити на пропорційній основі за відкритими партійними списками. До речі, це було одне з передвиборчих положень Президента Петра Порошенка, який обіцяв зміни до закону протягом першого року після свого обрання.

До того ж проводити вибори

НАПЕРЕДОДНІ

РАДА бачити

Парламент незабаром відновить роботу. Яким буде новий політичний сезон?

Ще трохи, і парламентарії займуться своїми звичними справами — гортатимуть таблоїди, приміром...
Фото «Української правди».

без оновлення складу Центральної виборчої комісії не можна. Нинішня ЦВК, по суті, вже давно нелегітимна. Але, як відомо, народні депутати так і не змог-

вати знову й знову. У зв'язку з цим у парламенті актуалізуються й питання, пов'язані з Нормандським форматом та Мінськими домовленостями (іншими словами, з ефективністю та відповідністю очікуванням як першого, так і другого). Однак ця тема буде все ж більш маргінальною, аніж проблематика тарифів чи держбюджету.

Говоритимуть, напевно, й про децентралізацію. Але небагато. В умовах, коли навіть просту більшість зібрати проблематично, мріяти про 300 голосів за конституційні зміни — контрпродуктивно. Зате восени вступлять у силу зміни до Конституції в частині судочинства, а до кінця року почнуть діяти остаточні зміни щодо Верховного Суду України. Не виключено, що постане питання корекції вже прийнятих законів чи

ухвалення парламентом додаткових актів. Напевно, ми станемо свідками колосального внутрішнього опору в середині судової системи. Що відіб'ється й на парламенті, позаяк лобістів не зовсім чесних суддів там більш ніж достатньо.

І якщо вже ми заговорили про реформування судової системи, слід зазначити, що тестом на рівень ефективності наступної сесії може стати голосування за притягнення до відповідальності судді Дніпровського районного суду Києва Миколи Чауса, якого нещодавно НАБУ викрило на кабарі в 150 тисяч доларів. Слуги народу не захотіли відірватися від курортного відпочинку і зібратися на позачергову сесію для того, аби позбавити Чауса суддівського імунітету. Що буде далі — покаже час.

P.S.

Якщо вже на початку статті мова зайшла про здорожчання комунальних послуг, конкретніше цю інформацію. Отож, згідно з постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у галузі енергетики і комунальних послуг (НКРЕКП) №220, з 1 вересня електроенергія при споживанні від 100 кВт/год. стане дорожчою.

Зараз при споживанні до 100 кВт/год. кожен кіловат коштує 57 коп., а вже у вересні буде коштувати 71,4 копійки. При споживанні від 100 до 600 кВт/год., за чинним тарифом, кожен кіловат коштує 99 коп., а з 1 вересня — 129 копійок. Наприклад, якщо за 300 кВт/год. сім'ї доведеться платити 255 грн., то в наступному місяці за таку ж кількість електроенергії доведеться віддати 329 гривень. Ці тарифи будуть актуальні до березня 2017 року. Уже в квітні наступного року 300 кВт/год. подорожчають до 426 гривень.

Крім того, цієї осені українці отримають перші платіжки з новими тарифами на опалення. Так, у результаті подорожчання газу на 47% підприємства переглянули тарифи на гарячу воду й опалення. У кожному місті теплокомуненерго розрахували, наскільки доведеться підняти тариф через дорогий газ. Так, за даними «Київ-

енерго», якщо раніше на 1 Гкал тепла доводилося витратити газу на 392,45 грн., то після подорожчання блакитного палива ця сума зросла до 902,97 гривні.

Приміром, за квадратний метр опалювальної площі в Києві після подорожчання доведеться платити 32,97 грн., а за 1 Гкал — 1 416 гривень. Таким чином, опалення однокімнатної квартири у столиці на 30 кв. м обійдеться в 989 гривень, двокімнатної на 50 кв. м — у 1684 грн., а трикімнатної на 70 кв. м — у 2307 гривень.

Окрім цього, Мінекономрозвитку прогнозує зростання цін восени через тиск із боку світового ринку, підвищення тарифів на гарячу воду, опалення та електроенергію. У Кабінеті Міністрів розраховують, що в 2016 році інфляція досягне 12%. За сім місяців ціни виросли на 4,8%, у другому півріччі, припускають чиновники, ціни можуть вирости ще на 7,4%.

Експерти зазначають, що з жовтня почнуть дорожчати молочні продукти і м'ясо (у середньому на 30%). Також, за їхніми підрахунками, стане більше недорогої ковбаси, сирів, а імпортна і вітчизняна продукція вищого сорту подорожчає на 35-40%. Також великі виробники вже прогнозують подорожчання соняшникової олії на 10%, виростуть ціни і на хліб. ■

■ Є ПРОБЛЕМА

Владі не до майбутнього

Ляшко: Незабаром шукатимемо за кордоном не лише міністрів і радників, а й комбайнерів та трактористів

Олег Ляшко подає особистий приклад освоєння сучасної сільськогосподарської техніки.

Петро НЕСТЕРЕНКО

У Радикальній партії заявляють: стовідсоткове фінансування ПТУ з держбюджету потрібно негайно поновити. Инакше систему профтехосвіти в нашій державі буде повністю знищено.

Першого вересня в Україні відкривають двері приблизно 790 навчальних закладів професійно-технічної освіти, в яких навчатимуться майже 300 тисяч учнів. Утім чи закінчать вони навчання, чи отримають дипломи і чи збудуть робітничу професію — невідомо. Насамперед через те, що уряд змінив порядок фінансування професійно-технічної освіти, — заявив лідер Радикальної партії Олег Ляшко.

Цього року фінансування ПТУ і коледжів, як відомо, Кабмін переклав на місцеві бюджети. Тому, переказаний політик, в агросекторі, крім відсутності доступних кредитів, державної підтримки та обґрунтованих цін на продукцію, назріває ще одна і досить серйозна проблема — відсутність кваліфікованих кадрів.

«Фінансування закладів профтехосвіти з місцевих бюджетів означає фактичне їх закриття, що призведе до зростання безробіття і відтоку робочої сили за кордон. Адже грошей у місцевих бюджетах на профтехосвіту немає. Хто навчається в таких закладах? Це діти з малозабезпечених сімей, діти-сироти, діти-інваліди, які хочуть здобути трудові професії. Більшість учнів ПТУ саме з сільської місцевості. У їхніх родин немає змоги відправити дитину на навчання у вищі України чи лондонські коледжі. Не кожен може загнути свого «обдарованого» синочка депутатом у Верховну Раду. Тому для них ПТУ, коледжі — єдиний шанс здобути освіти, професію, аби поновити фінансування закладів профтехосвіти з держбюджету. Відповідний законопроект уже направлено до Верховної Ради.

«Ми вимагаємо, щоб у бюджетній резолюції на 2017 рік, яку у вересні Кабмін повинен подати до парламенту, було відновлено стовідсоткове фінансування ПТУ і коледжів за рахунок державного бюджету. Инакше за 3-4 роки нам доведеться не лише міністрів і радників запрошувати з-за кордону, а й шукати в Польщі комбайнера, механіка, тракториста, а в Китаї чи Туреччині — слюсаря, будівельника, столяра», — зазначив Олег Ляшко. ■

ня профтехосвіти спричинить і відтік педагогічних кадрів», — вважає Олег Ляшко.

За його словами, якщо викладачі ПТУ 3-4 місяці не будуть отримувати зарплати, то вимушені будуть їхати на заробітки за кордон або змінювати професію. І навряд чи вони захочуть повертатися на мізерні зарплати до училищ та коледжів.

«Хто навчатиме робітничим професіям дітей завтра і хто працювати на полях, фермах післязавтра — невідомо. Тож заявляю з усією відповідальністю — нині, через антинародну політику держави, профтехосвіта в Україні на межі знищення», — наголошує народний депутат.

Проте Кабмін на цьому не зупинився у своїх намірах повністю зруйнувати в Україні систему підготовки робітничих професій. Своєю постановою від 11 травня 2016 р. №333 «Про визнання таким, що втратили чинність деяких постанов КМУ» (відміна цільового направлення) уряд скасовує фіксований обсяг держзамовлення для спеціальностей аграрного профілю.

«Сьогодні практично вже ніхто не знає, скільки і яких фахівців повинні підготувати навчальні заклади, зокрема ПТУ і коледжі, для АПК. Тобто зараз тут суцільний хаос», — вважає політик, і заявляє, що через такі «мудрі» рішення системи держзамовлення спеціалістів для агросектора вже немає. Скільки та яких готується фахівців — ніхто не знає. Яке ж майбутнє ми будемо? Що чекає вітчизняний агросектор завтра? Влада дасть відповіді на ці запитання? Утім з усього видно, що для уряду підготовка спеціалістів для аграрного сектору сьогодні не є пріоритетом.

Олег Ляшко наголошує, що не допустить цієї катастрофи. Фракція Радикальної партії зробить все можливе, аби поновити фінансування закладів профтехосвіти з держбюджету. Відповідний законопроект уже направлено до Верховної Ради.

«Ми вимагаємо, щоб у бюджетній резолюції на 2017 рік, яку у вересні Кабмін повинен подати до парламенту, було відновлено стовідсоткове фінансування ПТУ і коледжів за рахунок державного бюджету. Инакше за 3-4 роки нам доведеться не лише міністрів і радників запрошувати з-за кордону, а й шукати в Польщі комбайнера, механіка, тракториста, а в Китаї чи Туреччині — слюсаря, будівельника, столяра», — зазначив Олег Ляшко. ■

■ МОЛОДНЯК

Не комп'ютером єдиним...

Українські підлітки щасливі, обізнані про ВІЛ і мають зайву вагу

Інф. «УМ»

За результатами міжнародного дослідницького проекту «Здоров'я та поведінкові орієнтації учнівської молоді» (НБС), яке тривало із 2002 року, майже половина дітей — щасливі, більшість має хороші стосунки з друзями та обізнані щодо ВІЛ.

НБС — це спільне дослідження українських соціологічних і медичних організацій, ВООЗ і Представництва Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні. Воно спрямоване на збір даних про здоров'я і благополуччя, соціальні умови та поведінку 11-, 13- та 15-річних хлопців і дівчат раз на чотири роки.

Мета дослідження НБС — отримати цілісне уявлення про стан здоров'я і благополуччя молодого покоління, краще зрозуміти соціальні показники здоров'я та покращувати життя підлітків.

Під час підготовки соціологічного проекту в Україні було проведено чотири хвилі опитування (2002 року опитано 5267 осіб, 2006-го — 6535 підлітків, у 2010 — 10 343 учні, а 2014 року — 11 390 осіб).

41% опитаних учнів почувалися дуже щасливими. Найщасливішими визначили себе дівчата віком 11 років (59%), а найнижчий цей показник — серед 17-річних (23%).

Соціологи доводять, що в процесі дорослішання збільшується кількість тих, хто почувується не дуже щасливим: від 5% серед дітей віком 10-11 років до майже 12% серед 17-річних підлітків.

Водночас 44% 17-річних дівчат розповіли, що за останній навчальний рік у них було таке відчуття смутку, що вони переставали займатися деякими звичними речами — спілкуватися з друзями, з батьками, відвідувати гуртки чи секції.

Більша частина учнів оцінила своє життя як найкраще можливе, а середню оцінку поставили 23%. Як найгірший із можливих варіантів своє життя оцінили від 1% до 4% опитаних.

75,5% учнівської молоді проживає в повних сім'ях. Приблизно такий самий відсоток батьків знає, чим дитина займається після навчання. Із дорослішанням рівень поінформованості зменшується — з 73% до 56%.

Найпоширенішим спільним родинним заняттям є хатня робота. Спільне обговорення проблем та новин — на другому місці (83,4%). Разом на прогулянки ходять майже 30%.

Трохи більше (37,5%) сімей разом займаються спортом, майже 40% грають удома, решта — відвідують місця розваг.

Окрім родинних стосунків, соціологи досліджували взаємини підлітків із друзями. Виявилось, що 76,5% можуть ділитися зі своїми

Малюнок Володимира СОЛОНЬКА.

друзями радіощами та прикрощами, а 72% — розраховують на друзів у разі виникнення неприємностей.

Віртуальне спілкування так і залишається значною частиною життя сучасної молоді: майже половина опитаних щодня спілкується у соцмережах. Комунікація в інтернеті більше поширена поміж дівчат, ніж серед хлопців.

Майже 12% респондентів розповіли, що більшість друзів у їхній компанії часто курить цигарки. 30% опитаних самі пробували коли-небудь палити. Серед 15-річних дівчат — 5% курять, а серед 17-річних — кожна десята.

Майже половина учнів принаймні один раз у житті вживали алкогольні напої. До 10% учнів повідомили, що вперше вживали алкоголь у віці 11 років або молодше.

Більше половини опитаних задоволені своїми взаєминами у школі. 71,2% вважають, що вчителі сприймають їх такими, як вони є, і понад половина опитаних (53,9%) вважають, що педагоги ставляться до них як до особистості.

Водночас більше 20% визнавали власне здоров'я середнім або поганим, причому найчастіше так оцінювали стан свого здоров'я підлітки з сімей із достатком нижче середнього та низьким.

Третина учнів скаржилася, що їм раз на тиждень дошкуляє головний біль, біль у спині — 22,9%, у животі — 22,6%. Дівчата, незалежно від віку, місця проживання і навчання, мали більше скарг на здоров'я, ніж хлопці.

Дослідники також вказують на поширення недостатньої та надмірної ваги тіла, переважно у школярів молодшого віку. Про ожиріння також зізнавалися учні молодших класів.

Більше половини опита-

них дівчат старше 14 років вважає власну вагу надмірною та кожна четверта з них намагається обмежувати себе в харчуванні.

Тенденція переоцінки дівчатками власної ваги зберігається, внаслідок чого вони намагаються дотримуватися неоптимальних дієт, збільшуючи ризик харчових розладів.

Також 93-97% підлітків (залежно від віку) займаються різними фізичними вправами у вільний час. Найбільше залучених до фізкультури підлітків віком 13-14 років, дещо менше — дітей молодшого (10-11 років) та старшого віку (16-17) років.

Це не вважає їм багато часу проводити перед телевізором. До 81,3% опитаних дивляться телепередачі до трьох годин у будній день. У вихідні цей показник становить до 73%.

На комп'ютер 72,6% підлітків витрачають до трьох годин свого вільного часу.

Крім того, 24,3% опитаних повідомили про досвід сексуальних стосунків. До 17 років реальний досвід статевого життя мали більш ніж кожен другий хлопець (54,9%) та кожна третя дівчина (33,9%).

Майже дві третини тих, хто мав досвід статевої стосунки, вказали, що їхній сексуальний дебют відбувся у 15-16 років і старше.

Основним джерелом інформації щодо шляхів поширення ВІЛ виявилися вчителі: це відзначили 64,1%. Важливими є також ЗМІ, у першу чергу — телебачення (62,2%) та інтернет (61,6%).

Проблеми ВІЛ/СНІДу часто обговорюють із батьками (45,7%) та медичними працівниками (59,5%). Більше 60% опитаних знають, куди можна звернутися в разі виникнення бажання пройти тестування на ВІЛ. ■

Сергій Лещенко
народний депутат України

«Аваков тримає в заручниках усю конструкцію управління країною. Сьогодні він найбільш високопоставлений представник «Народного фронту» у владі... Його відставка спровокує розвал коаліції. Інша не збереться, і країну чекатимуть дострокові вибори».

СИЛОВИКИ

Реформа для «перевертнів»

Попри очевидний провал реформування поліції глава МВС Арсен Аваков не поспішає подавати у відставку

Богдан ПЕРЕЯСЛАВЕЦЬ

Минулої п'ятниці народний депутат Сергій Каплін зареєстрував проект постанови Верховної Ради про звільнення Арсена Авакова з посади міністра внутрішніх справ. Пан Каплін вважає, що глава МВС має піти у відставку через вбивство поліцейськими чоловіка в Кривому Озері, яке свідчить про провал реформи поліції. Зрештою, це далеко не перша спроба звільнити Авакова з високого крісла на Богомольця, 10 за два з половиною роки його каденції на посаді міністра. Попри всі скандали, які неодноразово супроводжували темпераментного Арсена Борисовича, йому вдалося зберегти свій статус урядовця навіть після відставки Прем'єра Арсенія Яценюка.

«Скільки звіра не перевдягай...»

Незважаючи на зростання рівня злочинності в країні, яке змушене визнати і керівництво МВС, міністр Аваков вважає себе успішним реформатором. Для цього слугують не лише його пости у соцмережах, а й постійні гарні картинки про запровадження нової поліції у тому чи іншому місті. От тільки позитивні світлини, по суті, є лише такими собі «потьомкінськими селами». Бо приємна посмішка нового копа не означає професіоналізму. Та й самі копів часто густо зовсім не нові...

«Звірство поліції в Кривому Озері — це Врадівка-2. Я був учасником першої Врадівської ходи і знаю, що горе сім'ї і масовий людський гнів, який підняла ця трагедія, покарання тільки безпосередніх убивць у погонах не вгамує. У серці чорного від боїв, убитого поліціантами чоловіка були кулі, випущені з травматичного пістолета! Звірив перевдягай не перевдягай — вони звірами залишаться. Це провал реформи! Недостатньо за це розформувати відділок у Кривому Озері — тут усе МВС треба розформувати, а почати треба з міністра Авакова», — так обгрунтовує свою постанову про відставку Авакова депутат Каплін.

У пояснювальній записці до проекту постанови Сергій Каплін зазначає, що нові поліцейські масово застосовують зброю під час затримань, що є нехтуванням елементарними правами людини. Також автор зазначає, що кількість злочинів після впровадження реформи зростає, а розкривається лише 10% із них. Хоча раніше міністр Аваков запевняв, що до поліції набирають винятково високопрофесійних та чесних працівників.

«Я провів консультації з колегами по парламенту і розумію, що голова для відставки Авакова достатньо. Не виключено, що в хід ще підуть погрози і маніпуляції стосовно окремих депу-

татів, але звільнення глави МВС вимагає суспільства. Якщо люди вирішать іти, як колись із Врадівки, щоб добитися цього, я, як і тоді, пройду з ними пішки весь шлях. Тільки це звільнення має бути іншим — ми не повинні відправити людину на відпочинок. Воно має стати початком ретельного аудиту діяльності Авакова: розслідування закупівлі неякісних рюкзаків для армії втрдороза у фірми, пов'язаної з його сином, яких так і не побачили солдати, бездіяльності міністерства в першій фазі АТО, обуродок із купівлею лісу ще за часів «губернаторства» Авакова», — додає пан Каплін.

Країна в заручниках

Утім колега Капліна по Верховній Раді, народний депутат Сергій Лещенко вважає, що відправити Авакова у відставку не так уже й просто. На його думку, відставка глави МВС спровокує розпад коаліції, через що можуть бути проведені дострокові парламентські вибори.

«Аваков тримає в заручниках усю конструкцію управління країною. Сьогодні він найбільш високопоставлений представник «Народного фронту» у владі, ...останній баланс БПП в уряді. Його відставка спровокує розвал коаліції. Інша не збереться, і країну чекатимуть дострокові вибори. Спершу парламентські, а потім — можливо, і президентські», — зазначив Лещенко у соцмережах.

Нардеп нагадує, що понад рік тому депутати антикорупційного комітету внесли проект постанови про відставку Авакова. Відтоді протягом 15 місяців цей проект «навіть не було внесено до порядку денного!»

Тоді відправити Авакова у відставку пропонували, окрім Лещенка, депутат від «Самопоміч» Єгор Соболєв, виключений із БПП Олег Барна, позафракційні Ганна Гопко і Борислав Береза та інші.

У пояснювальній записці зазначалося, що

Аваков не виконує закону про люстрацію, призначаючи на високі посади одіозних чиновників часів свого попередника на посаді Віталія Захарченка. Зокрема, главі МВС дорікали працевлаштуванням (у тому числі й на посадах своїх заступників) скандально відомих Василя Паскала, Віталія Сакала, Сергія Чеботаря та інших.

«Судимий? Будеш новим копом!»

Мало цього, виявляється, і персонажі із заплямованою репутацією, але значно нижчого рангу, успішно пройшли перекваліфікацію і спокійно працюють у новій реформованій поліції.

Відомий журналіст Дмитро Гнап днями навів шокуючий приклад резонансної справи за фактом убивства кількох років тому в Шевченківському райуправлінні міліції столиці студента Ігоря Індилла.

За даними журналіста, головний обвинувачений у смерті студента старший лейтенант Сергій Приходько, який отримав умовний термін — 5 років за перевищення влади, переатестувався і працює вже в новій поліції!

«А як справи у міліціанта Приходька? Нормально. Переатестувався. Виріс у званні: став майором поліції. Працює у тому ж Шевченківському райвідділку. Більше того, як свідчить відповідь на мій запит із ківівського управління поліції, Приходько працює в «секторі превенції». Цей сектор із колишніх дільничних відповідає за громадський порядок на Сирці і за роботу з неповнолітніми. Приходько вміє працювати з молоддю. Доведено», — написав Дмитро Гнап.

Журналіст звертається до керівництва МВС і Нацполіції: «Панове Аваков та Деканоїдзе! Навряд чи ви знаєте про існування цього Приходька. Але його переведення в нову поліцію — це ваша особиста відповідальність. І ваша ганьба. Яку ще можна виправити».

Малюнок Володимир Соломка.

Рюкзаки міністра не загубилися

Наприкінці серпня, ще до жахливих подій у Кривому Озері, міністр Аваков став фігурантом розслідування Національного антикорупційного бюро (НАБУ). Згідно з оприлюдненою у ЗМІ постановою Солом'янського райсуду Києва від 15 серпня 2016 року, НАБУ отримало доступ до телефону глави МВС через підозру щодо причетності його сина — Олександра Авакова — до сумнівної закупівлі для МВС.

Суд задовольнив клопотання НАБУ про доступ детективів до інформації про телефонні дзвінки Авакова з червня 2014-го по серпень 2016 року. Згідно з судовими матеріалами, справу було порушено в результаті закупівлі 6 тис. наплічників у поставальників, яких нібито любивав вищезгаданий экс-заступник міністра Сергій Чеботар.

Крім того, з постанови Солом'янського суду Києва випливає, що НАБУ не ставить під сумнів факт переговорів між Олександром Аваковим і Чеботарем.

«Водночас існує обгрунтована підозра вважати, що колишній заступник міністра внутрішніх справ України, діючи спільно з сином міністра внутрішніх справ, дав завідомо незаконні вказівки членам Комітету з конкурсних

говорих із МВС виступив товариш Авакова-молодшого! Його ім'я в судових документах не вказали, але раніше журналісти з'ясували, що контактною особою від компанії на переговорах із МВС був керівник харківської ІТ-компанії Turboso Володимир Литвин.

НАБУ вважає, що координувати дії всіх співучасників шляхом надання вказівок міг сам Арсен Аваков, у прямому підпорядкуванні якого був Чеботар.

За даними слідства, «Дніпровенд» не мав необхідного обладнання, штату кваліфікованих працівників і жодного документально підтверженого досвіду виконання аналогічних договорів. Крім того, встановлено, що засновник і директор компанії фактично не займається її справами.

З огляду на такі факти в НАБУ заявили, що закупівля відбулася за завищеними цінами, а товар поставлених рюкзаків у повному обсязі є наслідком «змови посадових осіб МВС України з менеджментом «Дніпровенду». Тим більше що, отримавши гроші (14,495 млн. гривень), вказане ТОВ перерахувало їх фіктивним компаніям за неіснуючі послуги.

Також у детективів викликає сумніви ще й відбір як поставальника тисячі рюкзаків фізичної особи — підприємця (ім'я якого в судових документах не вказано). У розслідуванні НАБУ наголошується, що цього бізнесмена та його представника не було в списку розсилки запрошень від МВС для участі в переговорній процедурі.

Раніше міністр Арсен Аваков запевняв, що ні він, ні його родина не мають відношення до переможців тендера. ■

НОВИНИ ПЛЮС

Александровська ще «посидить»

Київський райсуд Харкова продовжив на 15 днів запобіжний захід у вигляді утримання під вартою экс-нардепу від забороненої Компартії України Аллі Александровської, підозрюваної у сепаратизмі. За словами її адвоката Олександра Шадріна, перед засіданням суду його підзахисна три доби провела в Лікарні швидкої й невідкладної допомоги, але зараз вона знову перебуває в СІЗО.

Нагадаємо, що Аллі Александровській інкримінують ч. 2 ст. 110 (зазіхання на територіальну цілісність і недоторканність України) і ч. 3 ст. 369 (пропозиція, обіцянка чи надання неправомірної вигоди службовій особі) Кримінального кодексу України.

Окрім экс-депутатки від КПУ, слідство підозрює і її сина Олександра, але йому вдалося втекти до Росії. За даними СБУ, Алла Александровська та її син Олександр намагалися підкупити керівництво й депутатів місцевих рад регіону для ухвалення звернень до парламенту й Президента про зміни до Конституції з питань федералізації. За підписи під документом комуністи пропонували 9 тисяч доларів США.

Кернес знову в лікарні, а не в суді

Київський райсуд Полтави переніс засідання у справі стосовно міського голови Харкова Геннадія Кернеса і його охоронців на 26 вересня. Як повідомив адвокат Кернеса Олександр Гунченко, «суд переніс засідання, оскільки Геннадію Адольфовичу роблять операцію в ізраїльській клініці, де його вже двічі оперували».

Нагадаємо, що попереднє засідання, призначене на 18 липня, також не відбулося у зв'язку з тим, що Кернес переніс операцію і перебував на стаціонарному лікуванні в ізраїльській клініці.

Кернеса і двох його охоронців звинувачують у викраденні, побитті двох учасників Євромайдану і погрозі убивством. Мер Харкова заявляє, що кримінальне провадження проти нього є сфабрикованим. ■

■ АВТОРИТАРНИЙ РЕЖИМ

Із влади — уперед ногами

Уже називають можливих наступників президента Узбекистану Іслама Карімова

Ігор ВІТОВИЧ

У Ташкенті 29 серпня 2016 року на 79-му році життя помер президент Узбекистану Іслам Карімов, який безперервно правив країною більш як 26 останніх років, повідомляє найавторитетніша у справах Центральної Азії незалежна інформагенція «Фергана». Смерть Іслама Карімова, за даними джерел цієї інформагенції, настала о 15.35 за ташкентським часом і була наслідком інсульту, який Карімов переніс вранці 27 серпня. Жодної інформації від офіційної влади Узбекистану про смерть глави держави не надходило. За давньою радянською традицією, про смерть лідера країни не повідомляють, поки не визначаться з його наступником. З огляду на брак офіційного підтвердження смерті Карімова, світові інформагенції також ут-

римується від розповсюдження цієї новини.

Іслам Абдуганійович Карімов народився 30 січня 1938 року в Самарканді. Випускник Ташкентського інституту народного господарства за фахом інженер-механік-економіст зі ступенем кандидата економічних наук. Пройшов традиційний шлях радянського партійного функціонера. З червня 1989 року — перший секретар ЦК Компартії Узбекистану. 24 березня 1990 року на сесії Верховної Ради Узбецької РСР був обраний президентом Узбецької РСР. Був переобраний ще раз президентом на альтернативній основі 1991 року вже після розпаду СРСР. Швидко встановив в Узбекистані авторитарний режим та культ власної особи і 1995 року термін його президентських повноважень був продовжений до 2000 року. У 2000-му, 2007-му та 2015 ро-

ках він почергово переобирався главою держави. Карімов був одружений, у нього дві доньки — Гульнара та Лола і син Петро від першого шлюбу.

Як заведено в пострадянських тоталітарних режимах, Карімов хотів передати владу після своєї смерті комусь із членів родини. Вибір упав на доньку Гульнару, як найбільш обдаровану та придатну для цієї ролі, на його думку. «Кілька разів Карімов пробував представити своєму оточенню як наступницю свою дочку — Гульнару Карімову. Але підтримки не було. Після цього з'явилися чутки, що Карімов почав готувати на своє місце іншу дочку — Лолу

Карімову. Але це також тривало недовго. У результаті Карімов зрозумів, що нікому зі свого оточення не довіряє, а спроба висунути на своє місце одну з дочок не була успішною», — вважає Мухаммад Саліх, узбецький дисидент, лідер партії «ЕРК», який наразі проживає в Туреччині.

Завідділом Середньої Азії та Казахстану Інституту країн СНД Андрій Грозін вважає, що при живому Карімові жодного наступника не могло бути. Просто тому, що Карімов намагався одноосібно тримати владу до того часу, доки був у стані робити це фізично. Тобто він мав піти з влади лише вперед ногами. Грозін упевнений, що наступник буде «з людей, які тепер безпосередньо займають провідні позиції, з тих людей, які оточували президента як мінімум останні десять років». Таких людей небагато. Найчастіше лунають три прізвища. Це, по-перше, багаторічний глава служби національної безпеки Рустам Іноятов. Це теперішній, також багаторічний прем'єр-міністр Узбекистану Шавкат Мірзалієв. І, нарешті, його перший заступник, віце-прем'єр та одночасно куратор усіх фінансових питань країни Рустам Азімов.

Експерти вважають, що будь-який наступник для збереження існуючої політичної системи і себе в ній збереже, і свої групи, свій бізнес, свій контроль, намагатиметься домовитися з іншими групами, щоб не доводити справу до серйозних внутрішніх конфліктів між існуючими в країні двома провідними владними кланами: ташкентським та самаркандським. Киргизький політик Фелікс Кулов вважає, що, «ймовірніше за все, політика Карімова буде жити ще довго. Адже ця стратегія, як і сам Карімов, є гарантією стабільності в країні, і багато узбеків підтримують політичні погляди спочилого президента».

У 32-мільйонному Узбекистані одні сподіваються на «відлигу», як це було в СРСР після смерті Сталіна 1953 року. Інших лякає прихід до влади ісламських радикалів, для яких Карімов був перешкодою на шляху до влади. Прозахідний ухил нового покоління узбецької еліти також можливий, але різкі повороти у настроях не властиві політиці Ташкента. Тому це може бути лише справою майбутнього. В будь-якому випадку, схоже, Узбекистан відзначить свій день незалежності 1 вересня без національного лідера. ■

■ ЗУСТРІЛИСЯ — ПОГОВОРИЛИ

Віртуальний Франциск

Папа Римський прийняв засновника «Фейсбука» Марка Цукерберга

Олег БОРОВСЬКИЙ

Папа Римський Франциск у понеділок провів аудієнцію для засновника соціальної мережі «Фейсбук» Марка Цукерберга та його дружини Присцилли Чан. Говорили про використання комунікаційних технологій. Зокрема, про «використання комунікаційних технологій із метою подолання бідності, підтримки культури спілкування та переказування послання надії особам, які найбільше цього потребують». Газета «Ла Републіка» повідомляє, що глава «Фейсбука» не лише розмовляв із Папою про допомогу, а й також втілює свої слова в дії. Під час перебування в Італії він переказав місцевому Червоному Хресту 500 тис. євро, які мають бути призначені на допомогу потерпілим від землетрусу.

Під час зустрічі з італійським прем'єр-міністром Маттео Ренці Цукерберг також заявив, що прагне, щоб «Фейсбук» як медіа-засіб було залучено у процес надання допомоги.

Цукерберг не є першою особою з галузі новітніх технологій, яку прийняли у Ватикані. У січні Папа надав аудієнцію генеральному директору концерну «Еппл» Тіму Куку, а потім прийняв главу Google Еріка Шміда. Папа Франциск уже має кілька десятків мільйонів шанувальників, які відстежують його сторінку у «Твіттері» на різних мовах. Із березня він також має свою сторінку в «Інстаграмі», навіть побив за популярністю сторінку Девіда Бекхема. Але на «Фейсбуці» він до цього часу власної сторінки не мав. ■

А як щодо сторінки у «Фейсбуці»?

■ А ТИМ ЧАСОМ...

До надання допомоги постраждалим від землетрусу долучилися італійські музеї та культурні центри. Весь дохід від квитків до цих закладів у недільні дні вони переказуватимуть на відновлення зруйнованих землетрусом минулої середі містечок. Ця шляхетна ініціатива належить міністру культури Італії Даріо Франческіні. Італійська газета «Ла Stampa» також долучилася до пропагування цієї ініціативи, назвавши недільний день «днем мистецтва для мистецтва та солідарності з жертвами землетрусу».

Число підтверджених смертей від землетрусу в Італії станом на вчорашній день зросло до 292. Прем'єр Італії Маттео Ренці заявив у понеділок, що презентує план захисту Італії від землетрусів. Він сказав, що країна має змінити менталітет, коли йдеться про землетруси. Проект під назвою «Італійська домівка» вимагатиме участі політиків, профспілок, технічних експертів та будівельних компаній. Учора в Амастріче поховали 78 жертв землетрусу. В Італії вівторок було оголошено днем національної жалоби.

Будні Ємену.

■ ВІЙНА

Якби не її «добрі» сусіди

Кількість жертв війни у Ємені досягла 10 тисяч осіб

Олег БОРОВСЬКИЙ

Кількість жертв громадянської війни у Ємені становить близько 10 тисяч осіб. Про це у вівторок, 30 серпня, заявив координатор гуманітарних питань Організації Об'єднаних Націй Джемі Макголдрик. Він зазначив, що оцінки базуються на інформації влади країни та медичних працівників, яку збирала та аналізувала ООН упродовж 2016 року.

За словами Макголдрика, які наводить «Німецька хвиля», реальна картина може бути ще більш невтішною — кількість жертв може бути вищою, оскільки у багатьох районах країни не працюють медичні заклади. Місцевим мешканцям часто доводиться самостійно ховати своїх загиблих рідних та близьких, про що вони не повідомляють органи влади.

Черговий кривавий тер-

ракт у Ємені стався позавчора. Терорист-самогубця висадився в повітря у начиненому вибухівкою автомобілі перед військовою школою в північній частині Адена. Загинув 71 новобранець та 98 осіб отримали поранення. Це найкривавіший замах в Адені, відколи це місто на півдні країни у липні минулого року було відбите урядовими військами з рук повстанців хуті. Відповідальність за цей замах узяла на себе «Іс-

ламська держава».

Конфлікт у Ємені триває з вересня 2014 року, коли повстанці-хусити захопили Сану, столицю країни, і змусили визнаний світом уряд евакуюватися на південь — до Адена. Зараз країна поділена між хуситами, які мають підтримку Ірану, та адміністрацією президента Абда Раббо Мансура Хаді, на боці якого виступає коаліція країн на чолі з Саудівською Аравією. ■

■ НОВИНИ ПЛЮС

Тиснути на Москву

Президент США Барак Обама та його російський колега Володимир Путін можуть зустрітися під час проведення саміту «Великої двадцятки» (G20) 4-5 вересня у Китаї. Це припущення у Білому домі зробили у понеділок, 29 серпня. Нагадаємо, що на початку серпня Обама, чия каденція добігає кінця, заявив про готовність тиснути на Москву. Попри нинішні «жорсткі та складні відносини» з Росією, за його словами, Вашингтон «і надалі намагатиметься досягнути врегулювання, щоб ми, до прикладу, імплемтували Мінські домовленості та домоглися, щоб Росія та сепаратисти склали зброю і припинили роздирати Україну».

Помер Джин Вайлдер

У віці 83 років помер американський актор Джин Вайлдер. Його вважають одним із найвпливовіших комедійних акторів світу другої половини ХХ століття. У кіно Вайлдер дебютував у фільмі «Бонні і Клайд» (1967), а став популярним актором завдяки ролі в комедії Мела Брукса «Продюсери» (1968), зіграв головні ролі у стрічках «Віллі Вонка і шоколадна фабрика» (1971) та «Молодий Франкенштейн» (1974). Згідно з повідомленням родини, Джин Вайлдер останні роки життя потерпав від хвороби Альцгеймера. Справжнє ім'я актора — Джеремі Зільберман. Він народився у сім'ї єврейського іммігранта з Російської імперії.

Білорусь планує скасувати візи

Білорусь має намір запровадити безвізовий рух для громадян 80 країн світу, що слугуватиме розвитку туризму в цій країні. Але спрощення візового режиму стосуватиметься лише тих країн, які не мають проблем у галузі міграційної політики. Є й інші обмеження, зокрема без віз до Білорусі можна буде їздити терміном до п'яти діб і лише авіатранспортом через аеропорт Мінська. Нові правила набудуть чинності через кілька місяців. Минулого року Білорусь уже запровадила безвізовий їзд для тих туристів, які відвідують Біловезьку пуцу.

У нью-йоркських таксі не говорять англійською

У Нью-Йорку входять у життя нові правила, за якими таксистам найбільшого міста США вже не потрібно здавати іспити зі знання англійської мови. Міська влада пояснює рішення, яке формально було прийняте мером Біллом Де Блазіо ще у квітні, тим, що Нью-Йорк є мультикультурним містом, у якому мешкають представники різних рас та народностей. Зараз вулицями Нью-Йорка їздять 144 тисячі таксистів та водіїв. 90% із них народилися за межами США. Мовні іспити для них відмінено, але міське управління таксомоторного парку розробляє спеціальний мовний курс для водіїв із головними фразами англійської мови, щоб вони хоч якось могли порозумітися з клієнтами.

Юрій ПАТИКІВСЬКИЙ

■ ГРА У ЦИФРИ

Півцарства за транш

Влада не знає, як збалансувати Державний бюджет 2017 року, аби Україна могла претендувати на черговий транш кредиту МВФ, який може відкрити нам додаткове фінансування

Український Кабмін не може сформувати Державного бюджету 2017 року, тому що не має підтвердження від Міжнародного валютного фонду про наданням нам чергового траншу кредиту. У той же самий час МВФ не квапиться видавати Україні транш до того моменту, поки не побачить, наскільки наш Кабмін зумів збалансувати Державний бюджет 2017 року... Зачароване коло при цьому вигинають в елітс деякі міністерства, передусім силового блоку, які вимагають суттєвого дофінансування своєї бурхливої діяльності. Хоча виконати навіть поміркований варіант держбюджету «від Мінфіну» і то буде вельми непросто.

На папері наразі все збігається

Міністр фінансів Олександр Данилюк нещодавно повідомив про головні параметри проекту Держбюджету-2017, який підготувало його відомство. Надходження — 785,5 млрд. гривень. Витрати — 851,6 млрд. гривень. Дефіцит таким чином сягне 66,1 мільярда гривень. Що буцімто є цілком прийнятним для Міжнародного валютного фонду — і після ухвалення ми нібито зможемо претендувати на кошти у розмірі півтора мільярда доларів та зелене світло від інших донорів, оскільки Фонд нам довіряє. Втім не все так просто.

Плановані 66 млрд. гривень дефіциту — це значно кращий показник, ніж цьогоорічній 85 мільярдів. Тобто українська економіка наступного року має спрацювати значно краще, ніж цьогооріч. Хоча далеко не всі в Україні вірять, що ми зуміємо виконати Держбюджет нинішнього року.

«Міжнародний валютний фонд, треба думати, хоче побачити, за рахунок чого влада планує зменшити цей дефіцит. Тому що нинішнього року існує надзвичайно великий ризик невиконання дохідної частини бюджету, наприклад у розділі приватизації, тобто доходів від неї», — каже голова Комітету економістів України Андрій Новак. На його думку, цілком очевидно, що ми не зможемо зменшити статті витрат, пов'язані з обороною. Тобто жодне міністерство, яке пов'язане з цим напрямом, не буде секвестровано.

«Звичайно, можна придумати нові податки чи підняти ставки за існуючими, але це ще не означає збільшення надходжень. Адже подібна практика в українських реаліях може призвести до тінізації економіки. Тобто виходом для підприємців та українських громадян буде приховування доходів», — пояснює Новак.

Побачити всі бюджетні плани уряду Володимира Гройсмана у цифрах можна буде у вересні, коли запрацює Верховна Рада і Кабмін внесе на розгляд депутатів свій варіант державного кошторису. А наразі експерти можуть користуватися лише загальними планами виконавчої влади щодо джерел економії фінансів.

Тут утиснемо, там розширимо...

Уряд обіцяє представити на суд громадськості комплекс заходів про реформування соціальної сфери. Так, планується змінити розподіл єдиного соціального внеску між соціальними фондами, уніфікувати підхід до видачі соціальних виплат, змінити правила надання пенсій-

них надбавок. Злі язика також закидають плани неофіційного «секвестрування» субсидій — відповідні органи нібито будуть частіше відмовляти заявникам. Всі ці заходи, як вважають урядовці, дадуть рекордну економію — 20,2 мільярда гривень.

Наступний пункт урядових старань — реформи у галузі освіти. Це вже відомі скасовані стипендії, фінансування ПТУ з місцевих бюджетів і передача на ті ж місцеві бюджети витрат на оплату комунальних послуг у сфері освіти тощо. Такий шлях має дозволити заощадити 12,4 млрд. гривень.

Ще 10 млрд. гривень у бюджет мають принести зміни у сфері охорони здоров'я. Ідея не надто відрізняється від освітянської: зміна підходів до управління, створення єдиного медичного простору та... часткова передача фінансування медичних закладів на місцеві бюджети. Децентралізація ж!..

Окрім глобальних речей, в уряді, як зауважують експерти, можуть використати кілька умовно чесних, але безвідмовних трюків. Головний із них — падіння курсу національної валюти. Гривня — попри весь оптимізм Нацбанку та всі об'єктивні обставини на користь її стабільності — як відомо, вже почала слухняно дешевшати. «Фішка» тут у тому, що деякі статті надходжень номіновані у доларів: транзит аміаку, портові збори. Окрім цього, ренту за транзит планують збільшити удвічі. А це, за деякими підрахунками, — плюс майже 2 мільярди гривень.

Утім і витрати наступного року мають суттєво зрости. Так, майже 40 мільярдів гривень треба буде надати на виплату пенсій, ще практично така ж сума піде на збільшення фонду заробітної плати бюджетникам. Ще одна обов'язкова стаття — обслуговування держборгу — плюс 6,9 млрд. гривень. На соціальні пільги і житлові субсидії — ще понад 22 млрд. гривень. Приблизно таку ж суму Мінфін хоче видати на оборону, а ще 14 мільярдів — у вигляді спеціального Дорожнього фонду Мініфраструктури, за допомогою якого у нашій країні можуть з'явитися автомобільні дороги.

Утім і це ще тільки квіточки. Деякі міністерства хочуть отримати значно-значно більше коштів.

Дефіцит на половину бюджету!

Днями у ЗМІ з'явилася інформація про запити деяких міністерств, які планують збільшити витратну частину Держбюджету 2017 року на ... понад 370 мільярдів гривень!

Найбільше — понад 90 мільярдів гривень — нібито вимагає Міністерство внутрішніх справ. На проведення так необхідних країні реформ у міліцейсько-поліцейській галузі. Це на третину більше, ніж весь дефіцит Державного бюджету наступного року. І навіть більше, ніж «дірка» у бюджеті нинішнього.

Міністерство оборони, яке нині де-факто можна визнати го-

Гроші від МВФ — це дещо більше, ніж просто гроші.

ловним у державі, і то просить трохи менше — плюс 57 мільярдів. У Мінсоцполітики — навіть попри далекосяжні плани заощадити 20 мільярдів завдяки власним управлінським ноу-хау — також просять збільшити фінансування. На «скромних» 53 млрд. гривень. Останнім у цьому переліку йде відомство, яке само і верстає статті Державного бюджету — Міністерство фінансів. Його пропозиція — збільшити фінансування на 16,3 млрд. гривень.

Значно менше, просять інші міністерства: Мін'юст та СБУ — по 7 млрд., Генпрокуратура — плюс 5,6 до цифр нинішнього року.

Передбачається, що Мінфін займе в цьому плані доволі жорстку позицію. Бачення головного касира держави — видатки на силовий блок мають становити близько 5% від ВВП. Це близько 20 млрд. гривень. І ні копійки більше! Ці ж двадцять мільярдів, як вважають укладачі бюджету, МВС та Міноборони мають розділити між собою. Порівню або по-братськи. На що можна прогнозувати позицію одного з найбільш впливових українських міністрів Арсена Авакова, який уже неодноразово заявляв, що від реформ у поліції залежить життєздатність України. І він прийшов робити реформи, а не імітувати їх.

Тож якщо Мінфін раптом врахує побажання відомств, ймовірна «дірка» у бюджеті сягне понад 400 мільярдів гривень. Це, на хвилиночку, становитиме майже половину всього Держбюджету.

Відтак можна не сумніватися: баталії за Держбюджет-2017 нас очікують вельми і вельми запальні. Причому можна не сумніватися, що варіант, який оприлюднив Мінфін — із 785,5 млрд. гривень надходжень і 851,6 млрд. гривень витрат — не буде проголосований у вересні у жодному випадку. А от якою може бути ціна можливого компромісу, а також які джерела надходження додаткових коштів і заодно ціна економії, ми зрозуміємо вже ближче до зими.

А тепер чекаємо до кінця осені!

А тим часом Міжнародний валютний фонд, повернувшись із канікул, знову не включив Україну в порядок дня засідання Ради директорів на період до 7 вересня. Раніше, нагадаємо, план виділення коштів Києву МВФ мав розглянути до канікул, але тоді нас також зняли із плану розгляду. А вітчизняний міністр фінансів Олександр Данилюк заявив: Фонд розгляне Україну в серпні...

Зараз уже зрозуміло, що грошей МВФ ми не побачимо на початку осені, про що українські офіційні особи заявляли неодноразово. І цілком можливо, що й до кінця нинішнього року, про що все голосніше стали казати песимістично налаштовані експерти.

Що відбудеться, якщо гроші так і не надійдуть, пояснив сам Данилюк: «Неотримання зовнішнього фінансування загострить ситуацію. Доведеться йти на надзвичайно непопулярні рішення: секвестр бюджету тощо». Найбільша проблема відомої — не лише сума чергового траншу, яку зарахують у резерви Національного банку і яка буде використана для стабілізації фінансової системи України. Разом із відсутністю грошей від МВФ до України не надійде 1 млрд. доларів кредитних гарантій від США, 1,2 млрд. євро кредитних гарантій від ЄС і кредити на купівлю газу від європейських партнерів.

«Наявність програми МВФ — це підтвердження виконання Україною своїх зобов'язань, — додав экс-заступник міністра фінансів Ігор Уманський. — Тобто Міжнародний валютний фонд виступає у ролі світлофора... Це буде «зелене світло» для інших наших партнерів. Американські кредитні гарантії — це, по суті, фінансування під 2-3%. Окрім цього, ми з початку року не можемо розблокувати отримання макрофінансової допомоги від Єврокомісії у сумі 600 млн. євро».

«На Міжнародний валютний фонд орієнтуються і Світовий банк, і Європейський банк

■ ВАЖЛИВА ЦИФРА

Долар — по 27,2 гривні

Як заявив міністр фінансів Олександр Данилюк, курс української гривні до американського долара, який його відомство використовувало при укладанні бюджету на наступний рік, становить 27 гривень 20 копійок. Утім, якщо зважити, що уряд зазвичай виставляє надміру оптимістичні валютні показники, і порівняти їх із прогнозами на 2016 рік, то таким чином можна спробувати самостійно визначити, скільки українці платитимуть за «вічозелений» у середній та тривалій перспективі.

реконструкції і розвитку, і Європейський інвестиційний банк, — продовжив Андрій Новак. — Усі вони вслід за МВФ раніше збільшили рівень своєї програмної співпраці з Україною, але зараз вони також дивитимуться на Фонд й ухвалюватимуть рішення за цими програмами. Окрім цього, уряди багатьох країн також орієнтуються на Фонд, адже на нашій території сьогодні фактично відбуваються бойові дії, тож Україна — це держава підвищеного ризику. Якщо з такою державою не працює МВФ, то ніхто з нею працювати не буде».

Проте, за словами очільника Мінфіну, тяганина із Держкошторисом на Вашингтонські наміри впливає слабо. «Зараз треба об'єднати зусилля і запустити систему електронного декларування з 1 вересня. Якщо система запрацює, то ми зможемо очікувати на транш уже у вересні», — оптимістично зазначив Олександр Данилюк, не пов'язуючи бюджетний процес ні з наданням траншу, ні навіть із графіком засідань ради директорів Фонду.

Аби ми вкотре не пролетіли із МВФ, скажімо, на засіданні у жовтні-листопаді, окрім електронного декларування, влада мала би якось подумати і про збалансування Державного бюджету. Адже, сильно підозрюю, це буде все ж таки перше запитання від наших кредиторів. ■

Світлана ЧЕРНЕЦЬКА

СИЛА ГРОМАДИ

Право витратити частку загального бюджету на ті проекти, які мешканці вважають найпотрібнішими місту, дає бюджет участі. Такий уже більше року працює у багатьох українських містах. Результатами задоволені.

Врятував бразильське місто від корупції

Зародилась ідея бюджету участі у великому бразильському місті Порту-Алегрі у складні 90-ті роки. Наслідком багаторічного існування військової диктатури стала низка проблем, які ніхто не збирався вирішувати: низький рівень податкових надходжень, соціальні проблеми, високий рівень корупції. Містом по суті керували 15 олігархічних сімейних кланів, а влада мала дуже малий вплив. Однак мешканці Порту-Алегрі почали брати управління своїм життям у власні руки: об'єднуватися у міські рухи та громадські організації, створювати школи самби та спортивні клуби. А на виборах вони обрали ліву робітничу партію, яка вела чітку ліберально-демократичну політику і почала комплексно впроваджувати ідею партиципаторного бюджету (він же громадський бюджет або бюджет участі).

Починалось усе внизу, коли у мікрорайонах збирались мешканці на обговорення, що треба їхньому району та місту. Згодом більші групи перетворювали думки на конкретний проект. А потім було голосування — переможці отримували право потрапити частку міського бюджету на реалізацію проекту, який підтримала громадськість. Природно, що скоріше будуть голосувати за новацію у своєму мікрорайоні, тому великі та малі об'єкти опинились у нерівних умовах. Тоді й запропонували, щоб визначальною була активність якомога більшої частки общини, а не просто кількість голосів.

У 1990 році участь у розподілі взяло близько тисячі учасників, хоча в неформальних зустрічах-дискусіях — 200-300 тисяч осіб. У наступні роки небайдужих ставало все більше. А вже ціна питання була дуже висока — 100% інвестиційних коштів розподілялись саме в рамках бюджету участі, тож усі питання капітального вкладення коштів — ремонту дороги, будівництва школи, садочка, спортивної інфраструктури — були в руках мешканців міста. Експеримент вдався, місто почало розвиватись, люди — жити краще, охочіше платити податки, бо знали, куди вони підуть. Рівень корупції знизився, а інші міста та країни почали позичати вдалу ідею.

Як витрачають бюджетні гроші у Європі

Із Порту-Алегрі ідея бюджету участі з 2000 року перебралась на всі континенти. Важко сказати, скільки бюджетів участі у світі запроваджено, адже існують різні моделі. Головними залишаються кілька елементів, які дають підставу називати це бюджетом участі — ідеї йдуть від людей, люди голосують за проекти і розподіляють частку бюджету. Крім цього, бюджет участі обов'язково розрахований на реалізацію не довше одного року, він циклічний і конкурс на нові проекти оголошується щороку.

До слова, такий вид бюджету може бути запроваджений у будь-якій установі на будь-якому рівні — на рівні міста, мікрорайону, школи, будинку культури. Потрібна лише воля влади

Не будь байдужим до бюджету

Як витратити гроші міста — визначають мешканці

Щоб облаштувати міста, їхнім мешканцям треба бути активними.
Фото з сайту avk.org.ua.

та небайдужість мешканців або працівників структури.

У Європі проект підхопили деякі муніципалітети Франції, Італії, Німеччини та Великої Британії. Із 2011 року дуже активно користується цим інструментом демократії Польща.

Влада Севільї почала агітувати мешканців долучитись до розподілу грошей міста у 2004 році — однією з перших у Європі. Пропозиції проектів збирали волонтери, влада розповідала про проект усюди, в кожному куточку міста. На зустрічах мешканці дізнавалися, як витрачається бюджет, куди він пішов минулого року і як долучитись до бюджету участі. У 2006 році участь у розподілі бюджету взяли 9000 жителів.

У Великобританії з 2006 року понад 150 муніципалітетів приєдналися до програми уряду, щоб заохочувати використання бюджету участі. До слова, влада Лондона щорічно витрачає 2,5 мільйона фунтів стерлінгів у рамках бюджетів на основі участі. З цієї суми 150 тисяч фунтів витрачають на інформування молоді про можливість їхньої участі у місцевому самоврядуванні та механізмах демократії на зразок громадського бюджету.

У Польщі вперше бюджет участі з'явився у 2011 році, із кожним роком їх ставало все більше, причому ледь не в геометричній прогресії. Обсяги бюджетів участі у Польщі — від 40 тисяч до 60 млн. злотих, від 0,002% до 3,4% від загального бюджету міста. Активність жителів у процесі розподілу частки громадського бюджету при цьому становить від 2% до 40%.

В останньому розподілі бюджету участі у Варшаві в голосуванні взяли участь 170 тисяч мешканців, на розгляді було близько 2000 проектів. Схожі проекти — об'єднують, регіональні, які можна зробити повсюдними — розширюють (наприклад велодоріжку не лише в одному районі, а мережу по місту). Загальноміського бюджету участі у Варшаві наразі немає. Там весь бюджет розділе-

но між мікрорайонами: 18 мікрорайонів — 18 окремих партиципаторних бюджетів.

У столиці Польщі проекти перевіряють працівники міської ради, які відповідають за цей напрям. Критерії оцінки такі: ці завдання мають входити до компетенції міста, повинні бути реалізовані протягом року, мати загальнодоступний характер, відповідати бюджету в межах заявленої суми, бути реалізовані на ділянці, яка є власністю міста. Якщо це приватна територія, то має бути дозвіл приватних осіб, а також відповідати місцевим стратегіям і програмам. Відхилення проекту можна оскаржити, а ще його можна доопрацювати відповідно до зауважень працівників міськради.

Кошти бюджету — на благоустрій, соціальні таксі та ... міський мюзикл

В Україні механізм бюджету участі запрацював завдяки фундації українсько-польського партнерства ПАУСІ наприкінці 2015 року. Першопроходцями стали три міста — Черкаси, Полтава та Чернівці. Згодом долучились Суми, Луцьк, Івано-

Франківськ, Запоріжжя, Львів, Вінниця та Чернівці. Активно цікавляться досвідом колег та працюють над впровадженням Тернопіль, Житомир, Ужгород, Харків, Рівне та Київ.

У Черкасах затвердили міську цільову програму «Громадський бюджет міста Черкаси на 2015—2019 роки» — виділили 5 млн. грн. Вартість одного поданого проекту не повинна перевищувати 1 млн. грн. У 2015 було подано 54 проекти на суму 23 млн. гривень. Програма розрахована на 5 років, передбачається щорічно виділяти 5 млн. грн. на міські проекти городян, при доходах міського бюджету у 2015 році 684 млн. грн. це становить 0,7%. Ще 50 тис. грн. додатково щорічно передбачено на департа-

мент реклами для популяризації проекту. Голосувати можна на папері в приміщенні міськради та через сайт міськради. Вимоги до пропонуванних проектів: бюджет до 1 млн. грн., підтримка від 10 осіб, реалізація протягом року.

У Луцьку діє трирічна програма реалізації бюджету участі. Тут щорічно виділяють 500 тис. грн., до 50 тисяч на ініціативу. У 2015 році перемогли 12 проектів. Одна з ініціатив-переможців стосувалася ремонту помешкання, де живе троє інвалідів, інші — облаштування спортмайданчика, скверу, дитячих майданчиків для трьох ОСББ та реалізації ініціативи з енергозбереження.

В Івано-Франківську проект громадського бюджету має окремий сайт. Максимальна сума проекту — 50 тисяч гривень. Частка бюджету міста, яка надається до громадського розподілу — 500 тисяч гривень. У 2016 році мешканці подали 80 проектів, за які проголосували 2089 чоловік. Переможцями стали 12 ідей, які переважно стосуються благоустрою — встановлення огорож, облаштування прибудинкових територій та дитячих майданчиків тощо. Цікавими є ідеї влаштування творчої майстерні для роботи з неповносправними та проведення публічного театралізованого вокального дійства — урбанізованого мюзиклу «Король Галіції».

«Пробіли» та «баги» бюджету участі

Як будь-який процес, пов'язаний із людьми, бюджет участі не є ідеальним механізмом. Деякі його недоліки пов'язані з людським фактором, інші — з «молодістю» проекту і тим, що деякі недоліки проявляються лише в процесі реалізації. Усі ці проблеми спільні і для європейських (зокрема, польських), і для українських процесів розподілу бюджету участі.

Передусім це ніяк не регламентується нормативно-правовою базою. Принаймні на законодавчому рівні точно. Міські постанови або програми розвитку чи втілення бюджету участі — от і вся нормативно-правова база. Часто цей механізм діє на умовах суспільного договору — тобто місто начебто обіцяє, що виконає зобов'язання і реалізує підтримані мешканцями проекти, але санкції за порушення цього не має.

Інша проблема — мешканці часто не уявляють вартості робіт, тому складають неадекватні бюджети проектів. Це стає причиною їх відхилення владою, відповідно — розчарування активістів. Деякі практики бюджету участі радять робити «шпаргалки бюджету» — скільки коштів асфальтування метра дороги, встановлення лавочки, посадка дерева, ремонту метра даху тощо.

Проблемами є достовірність голосування — чи не накручують голоси боти, чи не вигадані люди, які підписались, чи справді власноруч заповнили бланки голосування, якщо їх цілим стосом приносять із будинку чи підприємства. Крім цього, проблемною є репрезентативність вибірки — адже голосує переважно активний середній клас. Тож як зробити так, аби підтримані проекти відповідали інтересам усіх верств жителів міста і як змусити бути небайдужими усіх — теж виклик.

Ще одна проблема — невисока проінформованість про цю змогу. Тож на популяризацію бюджету участі треба витрачати гроші, час, креатив і залучати ЗМІ. Яскравий тому приклад — Лодзь, де було виділено 60 днів на подання проекту, однак за перші 30 днів подали лише один проект. До справи включились ЗМІ із критикою байдужості та інертності мешканців — і спричинили цілий соціальний вибух. Після цього надійшло 900 проектів, із них 600 — в останній день.

Зрештою, варто зауважити, що бюджет участі — дуже хороший механізм для того, аби знаходити порозуміння між владою та людьми, долати корупцію, робити місто кращим, а кожного мешканця змушувати відчувати причетність та відповідальність за те, яким буде його місто. ■

Бюджет участі — дуже хороший механізм для того, аби знаходити порозуміння між владою та людьми, долати корупцію, робити місто кращим.

мент реклами для популяризації проекту. Голосувати можна на папері в приміщенні міськради та через сайт міськради. Вимоги до пропонуванних проектів: бюджет до 1 млн. грн., підтримка від 10 осіб, реалізація протягом року.

У Чернівці спершу розробили положення «Про громадський бюджет». Виділили 4,8 млн. грн. (1% від бюджету міста) на бюджет участі, який можна було витрачати у двох вимірах: 50% на капітальні видатки (до 1,2 млн. на 1 проект) і 50% на поточні видатки (до 360 тис. на один проект). Провели інформаційну кампанію, наслідком якої стали 73 готові про-

Ганна ЯРОШЕНКО
Полтава

■ СЕКТОР ГАЗУ

Кубометри конфлікту

Мешканці багатьох висоток виступають проти встановлення будинкових газових лічильників

Пенсіонер Володимир Васильченко розповідає, що думка встановити квартирний прилад обліку спожитого газу виникла в нього саме завдяки ПАТ «Полтавагаз». «Я черпаю інформацію з преси, — повідомив він. — Так от, у серпні 2013 року з'явилася інформація прес-служби ПАТ «Полтавагаз» про те, що відповідно до Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу» публічне акціонерне товариство розробило графік оснащення житлового фонду квартирними лічильниками природного газу. Наприкінці містилося звернення до полтавців: не чекайте, мовляв, останніх термінів, бо тоді через завантаженість відповідних підрозділів не зможемо гарантувати вам своєчасного встановлення приладу обліку газу, і це може призвести до припинення газопостачання до вашого житла. Я, що називається, проковтнув наживку: звернувся із заявою до газорозподільного підприємства, у якій і просив встановити у моїй квартирі лічильник для забезпечення обліку спожитого мною природного газу. Мені відповіли, що, згідно зі статтею 2 Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу», передбачено поетапне безкоштовне обладнання газовими лічильниками квартир та приватних будинків: у житлі, де природний газ використовують для підігріву води та приготування їжі, — до 1 січня 2016 року, а там, де тільки для приготування їжі, — до 1 січня 2018 року. «У вашій квартирі є лише газова плита, тому безкоштовне встановлення лічильника може бути виконано з 1 січня 2016 року», — йшлося в листі за підписом голови правління ПАТ «Полтавагаз» Ростислава Гринчака.

Володимир Дмитрович дочекався 2016 року й, вирішивши, що тепер уже настала його черга оснастити домівку газовим лічильником, спробував знову нагадати про себе, звернувшись до газорозподільного підприємства. Проте цього разу з пенсіонером заговорили інакше. У листі за підписом першого заступника голови правління ПАТ «Полтавагаз» Сергія Мокрого йому нагадали, що, згідно з Конституцією України, ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством. Далі автор листа посилається вже не на Закон України «Про забезпечення комерційного обліку споживання природного газу», а на Постанову Національної комісії з державного регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП) «Про затвердження Кодексу газорозподільних систем», згідно з якою за ініціативи балансоутри-

мувача або оператора газорозподільних систем та за їхній рахунок може бути встановлений будинковий вузол обліку природного газу. У разі ж, якщо власник квартири не згоден розраховуватися за спожитий газ за показниками будинкового приладу обліку, він може встановити квартирний лічильник за власні кошти. Висновок такий: підстави для задоволення заяви Володимира Васильченка щодо встановлення індивідуального приладу обліку природного газу за рахунок ПАТ «Полтавагаз» відсутні.

«Виходить, тоді, коли писали відповідь на мій перший лист, були підстави, а зараз їх немає? — обурюється Володимир Дмитрович. — Принагідно мені погрожують судом, якщо не погашу заборгованості в сумі 49 гривень 58 копійок. І це при тому, що ніякої заборгованості в мене немає, — просто листа надіслали четвертого числа, а я розраховуюся за послуги з газопостачання 15-го, коли отримую пенсію. То навіщо ж мене лякати судом? Оце такі, на перший погляд, дрібниці свідчать про ставлення монополіста до людей. «Полтавагаз» — єдина організація, яка не вважає за потрібне працювати зі споживачами. От дивіться: усі ми щомісяця знаходимо у своїх поштових скриньках платіжки від «Полтавагаз» та «Полтававодоканалу». А від «Полтавагазу» — ніколи. Невже це так складно? У нашому будинку 252 квартири, і чи не кожен власник, звернувшись із проханням встановити індивідуальний газовий лічильник, отримав свого часу позитивну відповідь від керівництва правління ПАТ «Полтавагаз». Ну, панове, так будьте ж послідовними: сказали «А», то скажіть і «Б». Навіщо ж нас дезінформувати?»

На загальних зборах мешканці будинку, в якому проживає й Володимир Васильченко, вирішили звернутися до суду. Бо вважають, що, відмовивши їм у безкоштовному встановленні квартирних газових лічильників, газорозподільне підприємство порушує їхні конституційні права, зокрема передбачені й Законом України «Про захист прав споживачів». Окрім усього, мешканцям сусідньої багатоповерхівки ПАТ «Полтавагаз» установило квартирні лічильники — це ще більше підлило олії у вогонь. «Виходить, там можна встановити, а в нас — ні», — розмірковують мешканці будинку № 24.

«Особливості встановлення лічильників при-

Побачивши цифри у платіжці за газ, є над чим задуматись.

родного газу споживачам визначаються Законом України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу». Згаданий закон передбачає, що суб'єкти господарювання, які здійснюють розподіл природного газу на певній території, зобов'язані забезпечити встановлення лічильників газу для населення, що проживає у квартирах та приватних будинках, у яких газ, зокрема, використовується тільки для приготування їжі, до 1 січня 2018 року. У разі ж невстановлення з вини суб'єктів господа-

рвання приладів обліку природного газу в зазначені строки припинення розподілу природного газу таким споживачам забороняється», — наголошує Володимир Васильченко.

Нині мешканці багатьох житлових висоток Полтави виступають проти встановлення будинкових приладів обліку споживання природного газу. Володимир Васильченко переконаний, що лічильник загального користування не може забезпечити кожному споживачу справедливого та прозорого обліку блакитного палива: «От, скажімо, я тривалий час провів у лікарні — у моєму віці від такого ніхто не застрахований. При цьому змушений буду платити стільки ж, як і сусіди, котрі, поки я лікувався, використовували природний газ. Або іще одна життєва ситуація: сусідка не від хорошого життя

взяла квартиру, а формально прописана у квартирі сама. Тож у такому разі мені доведеться платити й за газ, спожитий тими, хто винаймає житло. Таких прикладів можна навести чимало. Отож, використовуючи будинковий газовий лічильник, неможливо об'єктивно оцінити об'єм спожитого блакитного палива кожним конкретним мешканцем квартири. Гуртове, як кажуть в Україні, — то чортове».

Використовуючи будинковий газовий лічильник, неможливо об'єктивно оцінити об'єм спожитого блакитного палива кожним конкретним мешканцем квартири. Гуртове, як кажуть в Україні, — то чортове»

в суді депутат Подільської районної ради Полтави й до того ж юрист Вікторія Хрестова-Синявська. «Відповідно до закону про захист прав споживачів, кожна людина має сплачувати тільки за те, що споживає, — пояснює вона, чому зайняла таку позицію. — Мешканці дев'ятиповерхівки № 24 у відповідь на заклик газорозподільного підприємства звернулися до нього із заявами й отримали обіцянки, що їм встановлять квартирні лічильники (ці відповіді ми прикладаємо до позовних заяв). І, до речі, в сусідньому будинку за адресою: Богдана Хмельницького, 9/7, такі лічильники встановили. Виходить, одним споживачам встановили, а іншим — ні. Це несправедливо. Тож люди відстоюватимуть свої права в судовому порядку. Не вдасться добитися справедливості

в районному суді Полтави, подаватимемо апеляцію — йтимемо до кінця. Спочатку керівництво ПАТ «Полтавагаз» посилалося на Закон України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу», нині ж цитує постанову НКРЕКП. Тож виникає запитання, який документ має більшу силу».

На газорозподільному підприємстві наголошують: у жодному нормативному акті немає вказівок обліковувати спожитий газ тільки квартирними лічильниками. У прес-службі ПАТ «Пол-

тавагаз» зазначають, що, керуючись Законом України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу», газорозподільне підприємство мало до 1 січня 2016 року забезпечити індивідуальними газовими лічильниками тих споживачів, які використовують газ для підігріву води та приготування їжі. Нині «Полтавагаз» за власний коштом дооснащує лічильниками квартири тих із них, хто з поважних причин не зміг установити їх вчасно (на сьогодні таких лишилося 1 500). Що ж до споживачів, які використовують газ лише для приготування їжі, то згідним вище законом передбачено встановлення в їхньому житлі лічильників до 1 січня 2018 року. За перше півріччя нинішнього року спеціалісти підприємства вже встановили для цієї категорії споживачів

1 200 лічильників (із них 860 — за рахунок газорозподільної організації). Водночас на підприємстві наголошують, що в жодному нормативному акті немає вказівок забезпечувати облік спожитого газу тільки квартирними лічильниками. Тобто законодавець передбачив забезпечення споживачів, які використовують газ лише для приготування їжі, як квартирними, так і будинковими лічильниками. Нині понад 55,6 тисячі споживачів досі розраховуються за спожитий газ за нормами. За підрахунками НКРЕКП, щоб оснастити домівки цих абонентів побутовими приладами обліку спожитого газу, знадобиться 10 років. До того ж для цього потрібні значні обсяги фінансування. До речі, саме НКРЕКП є ініціатором програми встановлення будинкових газових лічильників. Таким чином, ПАТ «Полтавагаз» просто змушене вести ці роботи. Цьогоріч встановлено лише 55 будинкових вузлів обліку природного газу. Газопостачальне підприємство рекомендує своїм споживачам не перешкоджати їхньому встановленню, оскільки ці роботи ведуться винятково на підставі угоди між балансоутримувачем будинку та газорозподільним підприємством. Участь власників квартир у цьому процесі законом не передбачена, а тому їхні заяви про незгоду не мають юридичної сили. А ще у прес-службі ПАТ «Полтавагаз» додали, що дії тих полтавців, котрі перешкоджають встановленню будинкового приладу обліку природного газу, мають протиправний характер, за що передбачена адміністративна відповідальність. ■

■ ДІЙОВІ ОСОБИ

Не сам собі «Режисер»

Учасник Майдану зазнав нечуваних випробувань на війні, яку зняв на відео

Сергій ДОВГАЛЬ
Дніпро

«Київ—Москва»

До своїх 40 років новомосковець Руслан Гузов відеоканалу, як він зізнається, і в руках не тримав. Усе змінили у його житті події на столичному Майдані, куди рвонув майже відразу, незважаючи на шалений протест з боку дружини, адже тільки влітку 2013-го у них народилася донька.

У Києві жив у наметі таких же, як він, звитяжців з Дніпропетровської області, брав безпосередню участь у багатьох пам'ятних подіях української революції. Проте особливо змінила його життя одна — шуміле свого часу побиття режисера російського сайта Lenta.ru Андрія Кисельова.

«Вночі я пішов знімати ролік для Lenta.ru. Неподалік від Європейської площі познайомився з молодими людьми. З розмови дізнався, що вони планують блокувати автозак із затриманими товаришами. Я попросився до них оператором, — розповідав тоді росіянин газеті «Вести». — Невдовзі наш автомобіль почав переслідуватися міліцейським автобусом. Підрізали. Вивели. Почали бити. Били по обличчю і голові. Били кийками. Кинули на сніг і почали бити ногами. Я декілька разів говорив, що журналіст. Навіть показав прес-карту. Але у відповідь почув сміх: «Журналіст?! Який ти на х... журналіст».

Як потім розповість Андрій Кисельов, він разом із затриманими майданівцями простояв на колінах у снігу півтори години. На щастя, у райвідділі міліції, куди їх доставили, поводитися ввічливо. А в приватній клініці, дізнавшись про обставини побиття Кисельова, надали допомогу абсолютно безплатно — вправили кістки носа, наклали шви на брові й потилиці.

Звісно, багато майданівців і при затриманні своїх побратимів, і в міліції робили все можливе, щоб їх виручити. Проте особливо запам'ятався Кисельову один, який бився за нього до самого визволення. На знак вдячності росіянин, ледь прийшовши до тям, став знімати його на відео. Ці кадри потім увійшли до фільму про майданівські події у столиці України «Київ—Москва», який монтували майже рік і вже показували на багатьох фестивалях. А згодом і взагалі вирішив подарувати Русланові відеоканалу. Отож ще в Києві Гузов став активно освоювати нову для себе справу, знімаючи події Майдану.

«Андрій і свою роботу втратив через наш Майдан. Навіть візу йому закрили», — розповідає Руслан.

«Окопи копатиму, патрони підноситиму»

Коли ж наприкінці лютого 2014-го Гузов повернувся до свого Новомосковська з подарованою росіянами відеоканалом, нові події не могли залишити

Андрій Кисельов після гучного побиття на столичному Євромайдані.

Руслан Гузов.

його байдужим — Україні стала все більше погрожувати Росія. Отож майже відразу подався до військового комісаріату, заявивши про намір піти служити в армію добровольцем. Але там відмовили категорично — мовляв, раніше засуджених не беремо.

Зрештою, наполегливість Гузова дозволила йому знайти своє місце. Спершу понад два місяці простояв на блок-постах разом із кременчуцьким спецназом, а потім зі Старобельська на Луганщині повідомили: «Приїздіть».

Пройшов медкомісію. А коли стали цікавитися, чи має військову спеціальність, розвів руками, бо в армії до цього ніколи не служив.

«Окопи копатиму, патрони підноситиму», — став умовляти командира.

Так Руслан Гузов поповнив лави добровольців 24-го окремого штурмового батальйону «Айдар», де невдовзі став старшим солдатом гранатометного відділення з позивним «Режисер», адже зі своєю відеоканалом не розлучався, з першого дня знімаючи вже події фронтів.

Саме його хобі значною мірою призвело і до його першого поранення.

«Я напросився поїхати з бій-

цями 92-ї бригади на розвідку під Сокольніки, де стояли «сепари», — розповідає Руслан. — Хотів зафіксувати, як ворог відходить у «зеленку». Отож примостився на люку БТРа і став робити незабутні кадри. І тут прямо у нашу машину поціливі снаряд, який, на щастя, не розірвався. Мені, звісно, дісталося найбільше: зламані два ребра, постраждало здорове око (на інше я й до цього не бачив), а коли офтальмолог перевірив мій зір, то сказав, що бачу я лише на 42 — 43 відсотки. Отож довелося пролікуватися понад два місяці.

Але й після цього Руслану повернутися на фронт не судилося. Коли у селищі Щастя він пройшов військово-лікарську комісію, необхідно було ще з'їздити в Старобельськ, а це кілометрів за 70, щоб поставити печатку у комбата. Саме на цьому шляху Гузов потрапив у нову біду.

«Біля мене зупинився джип немовби з українськими номерами. Запропонували підвезти, — пригадує Руслан. — Я погодився без жодних сумнівів. Адже на якій військовій техніці до фронті поїздити тільки не довелося. І тільки зрушили з місця, як вони стали розвертатися у бік Щастя. «Куди їдемо?» — запитую. «Зараз дізнаєшся», —

Боець із позивним «Режисер» неодноразово потрапляв на українські телеканали.

відповіли. Я все зрозумів відразу. А в мене при собі була граната, яку намагався кинути на передне сидіння зі свого заднього, але не встиг. Мене привезли на берег Сіверського Дінця, весь час били міліцейськими кийками. Стали вимагати викуп 10 тисяч доларів. «Та у багатьох моїх друзів і зайвих 100 гривень не знайдеться», — відповів їм. Тоді вони накинули мені на шию мотузку прив'язали до дерева і завели у воду по шию, а руки скуті наручниками. Виводили практично тільки для того, щоб укотре побити. І так тривало вісім діб, доки через нечужані тортури я втратив свідомість. Вочевидь надовго. Бо, думаю, мої мучителі й самі завважали, що я до життя вже не повернуся.

«Навіть медсестри від побаченого розплакалися»

До тям Руслан прийшов на якомусь смітнику. В одних трусах, у наручниках, пульс не промацувався. Чоловік, схожий на бомжа, який його першим виявив, помчав до села Райгородка. Там, на щастя, знайшлися добрі люди. Чоловік із жінкою забрали Руслана до себе, відмили. Потім відвезли на блокпост у Новому Айдарі, а звідти — до Харківського військового госпіталю.

«Виявилось, що в мене зламані сім ребер, пальці на руках, а тіло було всуціль синім. Що навіть медсестри від побаченого розплакалися. Як вони мені пояснили, моє тіло перетворилося на суцільну гематому, що навіть укол зробити було нікуди», — розповідає Руслан.

До кого він потрапив у полон, Гузов тільки здогадується. На його думку, це могли бути колишні бійці батальйонів «Торнадо», над якими нині проходить судовий процес у Києві, або ж «Луганськ-1». Бо коли їх розформували, вони стали займатися розбоями, і подібні випадки були непоодинокими. «Сепари» ж так просто не відпустили б.

Забрали бузувіри у Гузова і його відеоканалу. Але Руслан таку ситуацію передбачав постійно, тому завжди пошвидше відзнятий матеріал передавав друзям до Києва, які потім переправляли його до Канади,

де зараз монтується документальний фільм про війну. Як розповів Гузов, наразі відібрано близько 300 відзнятих ним годин. Отож «Режисер» він зовсім не сам собі, як охарактеризувала його одна з дніпровських газет, бо ця страшна правда про неоголошену війну незабаром має сколихнути весь світ. І до цієї події буде безпосередньо причетним до недавня скромний раніше засуджений робітник із Новомосковська.

«Головна ідея цього фільму — показати про війну на Донбасі всю жорстоку правду, — пояснює Руслан. — Бо те, що ми бачимо по телевізору, є добре пригладженим. Але ж не може після залпів із «Градів» бути, наприклад, один загиблий і двоє поранених, як нерідко подають. «Град» — це не пістолет. Тому все це я намагався об'єктивно і правдиво фіксувати. Як три ворожі БТРи зайшли під українськими прапорами і понад 80 наших воїнів буквально згоріли живцем. Як жінка з дитиною їхала на скутері і бузувіри їх розстріляли. Як маленький братик став показувати своїй сестричці знайдену ним хімічну зелену міну, що вибухнула у нього в руках. Це страшна правда, але тому вона і правда».

Правдами і неправдами навідувався до Гузова на фронт із Росії й Андрій Кисельов, який уже подав заявки про майбутній фільм на міжнародні фестивалі. А Руслану він порадив пошвидше оформити закордонний паспорт, щоб на цих кінофорумах він міг бути присутнім як живий герой. Однак Гузову поки що не до цього. Він щодня їздить до обласної лікарні імені Мечникова на медичні процедури. А з якоїсь країни, навіть її назви Руслан пригадати не зміг, завдяки волонтерам йому надіслали диво-окуляри за 150 євро, у яких протез в оці не замерзає навіть за найлютіших морозів.

Та й про який закордон можна говорити, коли на прощання Руслан попросив мене надати посильну матеріальну допомогу — щоб зробити хоча б якийсь подарунок дружині на день народження. Відмовити такій людині я просто не міг... ■

Тетяна КОВТУН
Вінницька область

У нього ніколи не було власного будинку, навіть коли у них із Клавдією з'явилось двійко дочок. Тепер він має ошатний дім — на високому фундаменті, з просторою галявиною замість двору. За триста метрів звідси — його могила, зі свіжотесаними брилами, на яких викарбувано назви творів композитора. І над усім цим височіє, зблискуючи сріблястим металом проти ранішньої зорі, величезний нотний стан з уривком зі славетного «Щедрика». Усе це більше нагадує храм. Але мешканці Вінниччини вирішили: нехай буде не храм, а співоче поле. Або, як тепер кажуть, сучасний культурологічний центр Поділля — в разі, якщо знайдуться спонсори з-за кордону. Чудово, тільки б не витоптали на цьому полі ніжні пагігні любові до материнської пісні.

Музей Миколи Леонтовича у Марківці Теплицького району після фундаментального оновлення відчинив 22 серпня двері численним гостям. Саме цього дня виповнилось сто років, відколи вперше виконали легендарну різдвяну колядку в обробці Леонтовича. Коли на небесній брамі «Щедрика» заграли гарячі промені серпневого ранку, до могили Леонтовича поклали квіти і розпочали мітинг-реквієм. Людське море заколихалось, намагаючись наблизитися до того, хто у далекому 1921 році своєю творчістю уславив Україну, хоча сам вважався «невиїзним».

Музей третього тисячоліття

Оновлене приміщення розташовується зовсім не там, де колись була батьківська хата — її вже немає. Меморіальний комплекс «підтягнули» ближче до місця, де холодного січневого дня поховали композитора після фатального пострілу, здійсненого «агентом ВЧК» Афанасієм Грищенком. Відтоді, з 1921 року, могила композитора ретельно доглядали, тому вона не розтанула у морозу часу разом з іншими похованнями старого цвинтаря. Цьогоріч у вересні звідси аж до музею насадять дерева. Згодом тут постане «дїброва Леонтовича», у траві співатимуть цикади і сонце виграватиме на нотному стані, надсилаючи в космос неофіційний український гімн під назвою «Щедрик».

Концепція музею належить архітектору Олександрю Антонцю. В Україні слід оновити музейний простір, вважає митець. В осучасненні експозицій мають бути встановлені мультимедійні пристрої, щоб із плазмових екранів автоматично поставала найцікавіша інформація, архівні фото і колись засекречені документи. І щоб постійно звучала музика... Плекати новий образ музейної споруди доручено завідувачій Ользі Прокіпенко та голові Степанівської сільської ради Володимиру Пурдику. Але це ще не все. Народна ініціатива ламає греблі. Своє бачення творів славетного композитора вирішили висловити скульптори — учасники традиційного пленеру в історико-культурному заповіднику «Буша» Ямпільського району. Митці оголосили про намір присвятити свою зустріч темі «Музика Леонтовича» і пообіцяли, що п'ять брил із пісковика, переживши метаморфозу, поставуть поблизу могили композитора у вигляді скульптур, їх буде надано безплатно.

Центральним магнітом музею є величний монументальний твір — «бронзова» голова на високій білій стелі, що нагадує сорочку-вишиванку. Це робота заслуженого художника України, вінничанина Володимира Овраха.

На жаль, не приїхала на урочисте відкриття оновленого музею внучата племінниця Леонтовича — Катерина.

Краєзнавці нагадують: реконструкція музею тривала з 2012 року, однак її активна фаза розпочалась у травні цього року й успішно завершилася завдяки особистому втручання голови обласної адміністрації. Своєю енергією доклав також народний депутат України Микола Кучер, який передав для потреб музею

140 тисяч гривень. Оновлення місцевої пам'ятки стало справою честі для Вінницького обласного краєзнавчого музею, який минулого року прийняв її до своїх фондів як філію. Експозиції музею Леонтовича поповнилися новими архівними матеріалами та експонатами, зокрема завдяки пошуковій роботі кандидата мистецтвознавства, професора Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського Анатолія Завальнюка.

Основний внесок до того, щоб відбулося це свято, зробили мешканці Вінниччини, кожен потроху, оскільки протягом останніх років у реконструкцію музею Леонтовича було вкладено 4,6 мільйона гривень з обласного бюджету. Ці та інші подробиці озвучив у передньому слові голова Вінницької обласної держадміністрації Валерій Коровий. «Нині для нашої держави нелегкі часи, та культурне дійство у Марківці демонструє, що українці — це великий народ, який має потужний потенціал для розвитку та величезне культурне надбання, — зазначив він. — Останні два роки перевернули серце кожного з нас, наше усвідомлення власної причетності до української історії, до долі наших дітей... Ми крок за кроком повертаємося до джерел, до коріння української духовності і черпаємо звідти натхнення й віру».

Розрізання символічної стрічки й вітальні слова посилили бажання присутніх негайно увійти до храму музики. Кількість тих, хто міг потрапити на першу екскурсію, довелося обмежити на вході. Миловида і почервоніла від хвилювання директор Вінницького обласного краєзнавчого музею Катерина Висоцька запросила відвідувачів до першої експозиції. Видно було, як кілька разів їй перехоплювало подих під вічками камер і десяток пар очей. Решта учасників дійства, не потрапивши до музейного приміщення, переминалася під дверима або прямувала до святкового яток навпроти музейного комплексу. Тут теж було що подивитися. Кожна територіальна громада презентувала свої вироби у вигляді «світлиць» — із вишитими рушниками, різьбярськими виробами. А ще запрошувала на гостину, пригощаючи місцевими кулінарними шедеврами, що було дуже доречно, адже людей зібралось у декілька разів більше, ніж їх мешкає у цьому селі.

Бах хорової музики

На цьому святі зустрілося багато людей, яким Вінниччи-

ПОСТАТЬ

Сонячна брама для «Щедрика»

Музей Миколи Леонтовича у Марківці на Вінниччині відчинив двері після фундаментального оновлення

Музей у Марківці.
Фото з сайту vinkult.gov.ua.

на стала рідною, — поети, фольклористи, науковці, знайомі між собою заочно, лише за публікаціями. Тут, на перетинку вулиці Леонтовича і міжміської траси, біля музею, зішлись шляхи поетес Тетяни Приймасюк і Олени Герасименко, композитора Ольги Янушкевич і доктора філософських наук, викладача Інституту кіно і телебачення Олени Левченко. Усі шукали затінку через спеку, але тих, кому з цим поталанило, було обмаль. Втішало одне: звуковий фон, звичайний для подібних заходів, не дратував, беріг слух вишуканої публіки.

«Хорова асамблея пам'яті Леонтовича», — саме так називалося дійство, яке розгоралося після урочистостей, — зобов'язувала до абсолютної чистоти звучання. Глядачі імпровізованої зали просто неба, зокрема жінки поважного віку у святкових хустках, прислухалися до виступів академічних і аматорських колективів, тамуючи подих. І хоча кожному хотілося поспілкуватися з друзями і колегами, люди припиняли балачку і пошепки казали один одному: «О! Та це ж Національна заслужена капела бандуристів із Києва!». Або: «Тихше! Хочу послушати вінничан». Вбрані у вишиванки або просто в ошатні блузи, люди, насамперед марківські, сприймали все, що відбувалося, із палким захватом. Видавалося, ніби Микола Дмитрович — це їхній близький родич, із яким ні на мить не розлучалися, та й будімо знати найпотаємніші обставини його життя. Ну а славетні мелодії Леонтовича, хоч і співані-переспівані сотні разів, все одно сприймаються з таким трепетом, немов то сама молитва.

Столична капела бандуристів імені Георгія Майборди презентувала низку пісень в обробці композитора, зокрема такі як «За річкою, за Дунаєм» та «Іхав козак на війноньку». Якщо виступи киян були поза критикою, то до вінницьких виконавців аматори ставилися не без ревнощів, знаючи багатьох із них особисто. З обласного

центру сюди завітали академічний камерний оркестр «Арка-та» під керівництвом заслуженого діяча мистецтв Георгія Куркова та міський академічний камерний хор «Вінниця» (керівник — народний артист України, професор державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського Віталій Газінський). З особливим почуттям вслухались у виступи колег учасники Тульчинської народної хорової капели. Колектив було створено самим Миколою Дмитровичем ще у вересні 1920 року! Можна собі уявити, до яких виконавських висот зобов'язує аматорів таке шляхетне походження їхньої капели. Виступили також хорові колективи Теплицького і Шаргородського районних будинків культури, вокальний ансамбль Вінницького училища культури і мистецтв імені Леонтовича.

Хоча формально музей складається з чотирьох залів, при першому ж погляді виникає бажання поділити його навпіл — як колись ділили селянську хату. Одна частина — те, що стосується проблем фізичного виживання і щоденних турбот про хліб насущний, друга — для духовного, для безсмертя. Інколи мені, після всього прочитаного про Миколу Дмитровича, здається, що ця людина не знала земних спокус, а точніше халпальних рефлексів, про які ледь не щодня сьогодні розповідає преса, розвінчуючи корупціонерів, — настільки чистим, прозорим і мистецьки бездоганним був його життєвий шлях. А втім, і сьогодні вистачає тих, хто хотів би зобразити Леонтовича не таким... Тому й досі не припиняються розмови про декілька версій його загибелі. Я за основну версію: то була розправа комуністичної влади з митцем на світанку українського відродження... У принципі, кожен історію життя можна викласти по-різному — і як детектив, і як романтичну поему. Своєрідність біографії Леонтовича полягає в тому, що в ній переплелися обидві лінії. Тому його історія й досі розпалює уяву. ■

ДЕТАЛІ

Історія сім'ї — під склом

На початку екскурсії привертає увагу величезний портрет Миколи Дмитровича над старовинним піаніно. Ідеться про збільшену копію малюнка, зробленого Борисом Реріхом — професором Академії мистецтв у Києві, рідним братом відомого художника і мандрівника Миколою Реріхом. Придивіться уважно. Це портрет людини, яка перебуває на межі фізичного і психічного виснаження. Але ж на той час Леонтовичу всього сорок три роки. «Виснаження... Хіба так було?» — дехто не йме віри моїм словам. А чого дивуватися: громадянська війна, голод, відсутність ліків, замасковані і неприховані вороги, купа необлікованої зброї, пропагандистська тріскотня, русифікація, вимушене спілкування із солдатнею, яку треба вчити революційних пісень, платня за вчителювання у вигляді пакета борошна... Як результат — практично цілковите припинення творчої роботи. І смерті однодумців — українських діячів культури — будімо через нещасні випадки або загибель від руки бандитів, а часто й від хвороби. Леонтович не міг не зробити висновків про справжні цілі більшовиків в Україні. Брат-військово-службовець Олександр недарма кликав Миколу до Польщі, але той відмовився.

Історія сім'ї — під склом: старовинні фотографії, архівні документи, оригінальні рукописи, перші сторінки виданих Леонтовичем збірок подільських пісень у його обробках. Перлини народної музики, неоціненні шедеври. Близько двохсот обробок народних пісень, власні твори, зокрема духовного змісту, однак опера «На русалчин великдень»... Щасливий той, хто торкався цих сторінок хоча б у білих рукавичках в Інституті рукописів Національної наукової бібліотеки імені Вернадського — там тепер зберігається особистий архів композитора, вивезений до Києва його найближчим другом Гнатом Яструбецьким.

А піаніно, на якому грав сам Леонтович, донедавна стояло у музеї Тульчина, де пройшла основа частина творчої і педагогічної діяльності композитора. Інструмент у доброму робочому стані. Як річ, що пов'язувала Миколу Дмитровича зі світом музики, а отже з безсмертям, піаніно отримало довичну прописку в першому залі. В іншому музеї зберігся ще один інструмент, на якому Леонтович акомпанував хору впродовж кількох років — фісгармонія з актового залу Кам'янець-Подільської семінарії. Тепер це власність тамтешнього історичного музею-заповідника.

Далі — світ речей, які оточували батька і сина Леонтовичів: софа, на якій було вбито Миколу Дмитровича, обідній стіл, етажерка з книгами і одягом, посуд, малюнки, тонесенький килим. І знову нотні, оригінальні партитури, листи до дружини... Усе витончене, ефемерне — так, ніби тут жили не люди, а ельфи. Про те, що це були все-таки люди з плоті і крові, які потребували одягу, нагадує швейна машинка, на якій дружина Леонтовича Клавдія обшивала сім'ю. Зокрема, зліпила зі шматків якоїсь тканини «зимову» шапку чоловікові. В ній він і вирушив в свою останню пішу подорож із Тульчина до Стражгорода, а потім до Марківки.

Остання зала фіксує славу Миколи Леонтовича. Гіпсове погруддя композитора — робота відомого львівського скульптора Галини Кальченко. Плазмований екран, співи закордонних колективів, електронний довідник. Книжки, диски. Слава жива, не монументальна, і, як бачимо, вона навіть сьогодні знає різні тлумачення. Наступного року виповниться 140 років від дня народження композитора.

Валентина САМЧЕНКО

■ НОВАЦІЇ

Унікальний гігант

У Харкові налаштовуюватимуть 15-метровий орган, який складається з 5700 труб різного діаметру

300 млн. грн.

Днями у Харків прибудуть німецькі спеціалісти, щоб продовжити роботи з установки прихованих механізмів і декількох тисяч труб унікального органа. Власне зал, де вже встановлено музичний інструмент, — частину архітектурного комплексу «Харківська філармонія» — в експлуатацію здали цього місяця. На відкритті Президент Петро Порошенко слухав виступ оркестру філармонії, яким диригував і композитор-легенда Мирослав Скорик. Настроювання органа, створеного німецькою фірмою Alexander Schuke, — у відповідності з особливостями приміщення та індивідуальними якостями музичного інструмента, буде завершено наприкінці жовтня.

«Це не просто зал, а надсучасне приміщення, оснащене новітніми технічними системами для сприйняття музичного мистецтва. Вперше в Україні застосована новітня система, здатна самостійно змінювати акустичні можливості глядацького залу, в залежності від жанру твору і складу виконавців», — говорить директор та головний диригент симфонічного оркестру Харківської філармонії, заслужений діяч мистецтв України Юрій Янко.

В архітектурному комплексі «Харківська філармонія» заплановано три концертні майданчики — відновлений у первісному вигляді зал Оперного театру (1200 місць), органний (600 місць) і камерний зали, а також балетний клас. З'являється додаткові площі, де можна буде влаштувати масштабні виставки. Для відтворення інтер'єру старого приміщення колишнього Оперного театру проведено всі підготовчі роботи і вже виділено 100 млн. грн., а для закінчення робіт усього філармонійного комплексу необхідно ще понад

Нині будівля філармонії — відома пам'ятка архітектури, найстаріша концертна організація України та визначний культурний центр Харкова. Її побудували у 1827 році як Комерційний клуб, а після двох перебудов — 1855-го та 1890 років — тут розмістився Оперний театр. Велика зала нинішньої філармонії будувалася як аналог славетного залу палацу Тюльєрі. У будівлі свого часу виступали Генрик Венявський, Пабло Сарасате, Маттіа Баттістіні, Тітта Руфо, Петро Чайковський, Сергій Рахманінов, Федір Шаліпін, Арам Хачатурян, Мстислав Ростропович, Дмитро Шостакович та багато інших видатних композиторів та музикантів. Там же у 1896 році фотограф Альфред Федецький провів перший в Україні кіносеанс; звідти у 1929-му вийшла в ефір перша українська радіостанція. Але чверть століття тому будівля була у жахливому стані.

«Облаштування нового органного залу — це дуже давня історія, — розповідає харківська журналістка Лариса Салімонович. — Ще у свій час покійний Кушнар'єв віддав Успенський собор, де був органний зал, Московському патріархату, і там полягли, щоб орган забрали. З того часу й почалася уся ця довга історія. Ремонт філармонії опікувався Аваков, потім Добкін. По черзі вони намагалися щось вирішити і з органом. При

У новому залі з органом.
Фото Юрія ТОЦЬКОГО.

цьому постійно сварилися на предмет того, хто ж із них приклався до цієї справи більше. Ну ось тепер нарешті сталося».

Ще влітку 2012-го Юрій Янко та департамент культури Харківської облдержадміністрації через ЗМІ повідомили громадськості про постановку в ще недобудований концертний зал філармонії нового органа. Упаковані в контейнери механічні частини обережно перевезли під охороною на спеціально обладнаних трьох величезних фурах — із Потсдама до Харкова. Монтаж органа здійснювали кілька представників фірми-виробника. За вказівкою німецьких фахівців було необхідно зберегти в хорошому стані транспортувальні ящики, тому що за планами передбачливих нім-

ців, вони будуть використані при монтажі як каркаси зовнішніх та внутрішніх конструкцій. Особливо дбайливого ставлення вимагали 326 дерев'яних труб, виготовлених майстрами з мікроскопічною точністю. За придбання органа фірмі Alexander Schuke було виплачено 1,2 млн. євро, включаючи витрати на транспортування 354 контейнерів.

Перед установкою органа була проведена акустична розвідка залу, якою займалася берлінська фірма Anert. Це стало гарантією того, що в Харкові з'явилася, окрім органа, унікальна система, що забезпечує досконале звучання 15-метрового гіганта загальною вагою 40 тонн, що складається з 5700 труб різного діаметру. Сам ін-

струмент — на другому ярусі сцени, поруч з органістом зможуть стати солісти або камерні ансамблі, а внизу на сцені виступатиме великий симфонічний оркестр філармонії з хором. Над сценою встановлено спеціальні панелі, що рухаються. Ними можна змінювати геометрію простору — таким чином змінюється акустика височезної 18-метрової зали, залежно від вимог концерту. Так облаштовано європейські концертні зали.

«Відкриття вперше за роки незалежності концертного залу світового рівня — безпрецедентна подія в житті музичної України, — каже Олександр Пірієв, віолончеліст, засновник концертної агенції Ukr Artists. — Я впевнений, що ця ситуація зможе дати поштовх іншим містам в Україні, можновладцям, керівникам академічних концертних сцен не тільки відновлювати та реставрувати, а й будувати технічно досконалі зали. Новий органний зал у Харкові — це суттєвий поштовх до розширення гастрольної мапи, потужний стимул і велика надія для українських музикантів. Адже останніми роками інтерес публіки саме до класичних концертів зріс, і це однозначно нова, оптимістична тенденція гастрольного ринку. Тепер, маючи зал такого рівня в Україні, ми можемо розраховувати не тільки на проведення міжнародного фестивалю органної музики, а й на запрошення гастролерів рівня Лондонського чи Мюнхенського симфонічних оркестрів. У такому технічно надсучасному залі з відповідною акустикою можуть звучати і Пласідо Домінго, і Андреа Бочеллі та інші зірки академічної музики класу А. Для мене як музиканта та музичного продюсера цей зал — привід для втілення спільно з Харківською філармонією надзвичайних планів найвищого гатунку». ■

Марія СУЛИМА

■ ЕКСКЛЮЗИВ

Шекспіру присвячено

На островах Бріюні, у хорватській Істрії, діє унікальний театр «Улісс»

«Я ступив на цей острів і бродив довкола дивовижної фортеці, що обіцяла неймовірну театральну красу. Кожна стіна — то пам'ять, кожне дерево — то надія. Я намагаюся відновити енергію, що переповнює річки і зруйновані береги. Я засновував цей театр, щоб нові енергії переплелися, а молодь змогла зміцнити ці стіни мистецтва своєю творчістю та життєвою силою». Раде Шербеджія.

Актор Раде Шербеджія — серб за походженням, що нині живе в Англії — один із засновників, разом із письменником Бориславом Вуйчичем, справді унікального театру «Улісс». Розташований він на островах Бріюні, що в хорватській Істрії. Назва театру — це данина ірландському письменникові Джеймсу Джойсу. Півроку він працював учителем англійської мови у Пулі, що за шість кілометрів від Бріюні.

До речі, для туристів Бріюнські острови відкрили лише 1983 року, до того ця територія була закритою для простих смертних. Там містилася резиденція «останнього короля Балкан» Йосипа Броз Тіто. Югославський лідер проводив у ній шість місяців щороку: облаштував сафари-парк, дуже любив фотографувати і приймав високих гостей. Свого часу там побували Єлизавета II, Софі Лорен, Джина Лоллобриджиджа, Микита Хрущов та інші. Їхні світліни тепер висять у Музеї Тіто на острові Великий Бріюн. У музеї нічого зайвого — практично історія у фотографіях. Утім наряд чи підручник буде промовистим за ті світліни. Вхід у музей вільний.

Тепер Бріюнські острови —

місце для справжніх театральних гурманів. Театр «Улісс» міститься у 150-річній австро-угорській Fort Minor. Колись збудована як військовий об'єкт, вона так ним ніколи й не була. Мабуть, чекала свого справжнього призначення. Вистави, концерти, музикотерапія — влітку «Улісс» насправді стає таким собі балканським мистецьким центром. Кам'яні стіни, амфітеатр (до речі, їх аж три), сцена на землі і небо — замість даху. Простір наче й невеликий, але здається, сюди помістився цілий світ.

Цьогорічний сезон для театру вже 16-й за ліком і триває від 15 липня до 28 серпня. Присвячений він Вільяму Шекспіру. Саме 2016-го світ ушановує 400-ту річницю смерті англійського письменника. Тож саме вистава з батьківщини класика і стала перчиною цьогорічного фестивалю — йдеться про «Річарда III» британського Almeida Theater. Річарда III вважають одним із найкращих персонажів Шекспіра. Потворний каліка поставив собі за мету сісти на трон і зрештою, прибравши всіх своїх конкурентів, досяг свого. При цьому йому вдається прикидатися невинною вівцею — мовляв, куди мені до трону, я ж бо його недостойний — та якимось дивом обкручувати жінок. В одному з інтерв'ю

Рейф Файнс, виконавець ролі Річарда, порівняв свого героя з британським політиком Майклом Гоувом. І це не випадково, адже показ вистави припав на голосування щодо виходу Британії з ЄС, тож англієць і не міг не згадати про фігурантів Брекзиту. Уже на прес-конференції перед виставою на Бріюні Файнс казав, що вимірювати Річарда лише політикою не варто — тут прочитань, бачень, сенсів безліч. Тож не Гоувом єдиним.

На прес-конференції на Бріюні склад справді зірковий: Ванесса Редгрейв — володарка «Оскара», Рейф Файнс — дворазовий номінант «Оскара», Реде Шарбеджія має одну номінацію на «Оскара». А також Руперт Гулд — режисер «Річарда III», художній керівник Almeida Theater та Ленка Удовички — художній керівник театру «Улісс». «Не вистачає лише Шекспіра», — жартує Рейф Файнс. Британський актор до того два місяці без жодного дня відпочинку відіграв роль Річарда в Лондоні. Тепер три дні на Бріюні — виставу демонстрували з 11-го до 13 серпня. Загалом Рейф Файнс та Ванесса Редгрейв видаються дещо стомленими, проте жодного натяку на роздратування чи небажану спілкуватися з пресою, навіть

попри не завжди доречні питання. Актори такого рівня зазвичай поблажливі до всіх навколо.

У день вистави глядачів на місце призначення привозять поромом (його вартість уже включено в ціну квитка). Їхати десь із півгодини, але ж яка то насолода: свіжість моря, крик чайок, вогні одного берега і первісна краса другого — кажучи, про інший світ, я не перебільшувала. Ступивши на суходіл, не дивується, якщо доругу вам перебіжить заєць — вони тут нічого не бояться, бо ж острів заповідний.

Оскільки місця у квитку не вказані — ви сідаєте там, де хочете, або принаймні там, де встигли. Звісно, краще стояти на початку черги до фортеці, але, зрештою, місця продумано так, що ніхто нікому не заважає. Навпаки, навіть якщо сусід сидить занадто близько, то лише плюс — тепліше. Бо таки було прохолодно. Ті, хто вдягнувся, зважаючи на матерікову температуру, дуже заздрив тим, хто прихопив куртку або теплий плед. Утім настрою глядачів нічна фортечна прохолода не зіпсувала.

Ну і сама вистава. Від першої до останньої секунди практично однією рукою (бо інша скоцоблена) Рейф Файнс міцно три-

Рейф Файнс, виконавець ролі Річарда III.
Фото автора.

має глядача. Британець не вважає себе топовим голлівудським актором, надає перевагу театру перед кіно і живе, за визначенням брата, «як чернець, що виграв у лотерею». «Я можу додати кольору до хамелеона», — каже герой Файнса. Без сумніву, акторові Файнсу теж усе до снаги: навіть у найменшій ролі він прагне до найвищої досконалості, самокритичний і одержимий тим, що робить.

Оскільки театр камерний, то актори немов на долоні. Ось Річард сміється з тих, кого вдалося ошукати, а ось із перекошеним від гніву обличчям він намагається розчавити ляльку. А ось, розчистивши свою дорогу від конкурентів, вбравшись у золоту мантію, важко, але вперто крокує до трону. А це вже інший Річард — сповідник, із повними слізьми очима, проклятий усіма, скалічений фізично й морально і ніколи ніким не любий. До речі, феномен потворності досі досліджують науковці і постать Річарда III у цьому сенсі вкрай цікавий приклад. І насамкінець агонія Річарда — коли за звичайнісінького коня він пропо-

нує трон, що його здобув такою ціною. Що цікаво, коли Річард падає від меча супротивника, швидко йому співчуваєш, аніж радієш — Файнс таки майстер перетілень у найдемонічніших персонажів.

Прокляття королеви Маргарет — Ванессі Редгрейв — крики леді Анни, лялька, що її як символ безумства передають одна одній убиті горем жінки, трон, що сягає неба — символізм у кожній деталі. Водночас у виставі жодного спецефекту, чим нині полюбляє хизуватися багато режисерів, бо ж сучасна техніка те дозволяє...

З острова тим самим поромом. Хоча думками досі там. І чому я не знала про цей театр раніше? Як я могла НЕ ЗНАТИ про цей театр раніше? Але судячи з усього, не лише я. Довкола чути голоси — жодного слова українською чи російською. Туди їхала — теж не чула, не чула і в антракті. Наш глядач, мабуть, не надто знайомий із цим театром — а прикро. Утім сподіваюся, що найближчим часом серед країн, з якими активно співпрацює театр «Улісс», буде й Україна. ■

РЕЦЕПТИ

Волоський горіх з'їсти не гріх

Цей корисний додаток зробить неповторною будь-яку страву

Тетяна ЗІНЧЕНКО

Хоч вони й калорійні, але дієтологи радять горіхи до обов'язкового раціону. Бо ядра містять ненасичені жири, необхідні для злагодженої роботи нервової і серцево-судинної систем. Тому візьміть за правило щодня вживати лише 30 г горіхів — і ймовірність інфаркту буде вдвічі меншою!

А ще — корисно готувати страви з горіхами.

Простота і шарм

Навіть найпростіші страви, які практично не вимагають зусиль для приготування, грецький горіх дивним чином перетворює на вишукані, надзвичайно смачні. Звичайно вівсянка з подрібненими ядрами горіхів стає особливо смачним початком робочого дня, а якщо ще додати ложечку-дві меду і кілька чорнослив чи інших сушених фруктів-ягід — то й сніданок вихідного чи святкового дня вдасться на славу.

Так само нема особливої потреби розповідати про медово-горіхові яблука, запечені в духовці, а от скласти цій страві похвалу — просто необхідно. Яблука з духовки зберігають дуже багато цінного, чим їх наділила природа, смак стає насиченішим, вони — ароматні і незабутні. Дівчата і жінки просто зобов'язані використати благословенну пору дозрівання яблук і горіхів для збереження та примноження своєї краси і стрункості, бо ця страва додасть дуже багато корисних плюсів. А крім того — ви лише спробуйте, як це смачно, забудете й про мотивацію!

Тож запечемо яблука з горіхами, сухофруктами, корицею і медом — влаштуємо собі незабутнє чаювання. Знадобиться — на щедру порцію — 3 гарні яблука, третина склянки горіхів (подрібнених), по півсклянки кураги (подрібненої) і родзинок, 3 палички кориці, по три столові ложки масла і меду, сік із лимона та апельсина, листочки м'яти.

Для початку в яблуках зріжте верхечки і очистіть їх від шкірки. Вийміть із них трохи м'якоти разом із серцевиною. Побризкайте лимонним соком зовні і зсередини. Змішайте курагу, родзинки, горіхи, мед та розм'якшене вершкове масло, наповніть яблука цією начинкою, прикрийте зрізаними верхечками і встроміть палички кориці. Насамкінець викладіть яблука у форму, полийте апельсиновим соком і ставте в духовку на 40 хвилин, не забуваючи час від часу поливати яблучка соком з дека. Дуже смачний і романтичний десерт готовий, черга — за кавою, какао чи чаєм, але то — вже інша тема.

Салат до осені

Хочеться згадати про ще один корисний і смачний осінній десерт — улюблений багатьох, і мій у тому числі — салат з яблуками, медом та горіхами. Як тільки задощить і осінь нагадає про себе першими холодними поривами вітру — сміливо готуйте його: жодна

Сезон горіхів у розпалі.

депресія навіть не підступиться до вас. До того ж як бонус отримуєте приємне враження від смаку.

Потрібно 2 яблука, 3 столові ложки меду, 3 столові ложки товчених горіхів, 2 морквини і лимонний сік за смаком. Очищені яблука нарізати на великій тертці, змішайте з медом і подрібненими горіхами. Додайте натерту на дрібній тертці моркву, полийте лимонним соком, все добре перемішайте і посипте зверху горіхами, які залишилися. І, як кажуть, більше нічого не потрібно.

Приправляти горіхами салати — це проста кулінарна і життєвська мудрість. Будь-який овочевий мікс плос горіхи — і це вже смачний і поживний салат. А хочете з м'ясом — приготуйте салат із курячим філе та сиром. Потрібно: філе — 500 г, сир твердий — 200 г, печериці — 300 г, горіхи волоські — 100 г, часник — 2 зубчики, сіль, майонез — за смаком. Куряче філе відварити в підсоленій воді. Остудити, дрібно порізати. На великій тертці натерти сир. Печериці порізати й обсмажити на вершковому маслі. Дрібно посікти горіхи й часник. Змішати всі отримані інгредієнти, посолити за смаком. Заправити майонезом (або сметаною) і перемішати.

Ще один салатик із волоськими горіхами — шарами. Знадобиться: печериці — 500 г, морква — 250 г, цибуля ріпчаста — 250 г, горіхи — за смаком, чорнослив — 8 штук, майонез — за смаком. Обсмажити гриби, нарізані маленькими кубиками. Потім порізати цибулю і також її обсмажити. Додати терту моркву і ще посмажити. На завершення додати в сковороду нарізаний чорнослив і горіхи. Потім, чергуючи, викладаємо шарами гриби й овочеву суміш. При цьому верхній шар повинен вийти овочевим. Кожний шар необхідно промастити майонезом, або, знову ж таки — сметаною чи йогуртом, кому що до вподоби.

Закуски

Горіхи — невід'ємний інгредієнт здорового харчування, це відомо всім. Наразі — го-

туємо лобіо з горіхів і стручкової квасолі. Дуже оригінальна страва, яка з першої ложки прищеплює до себе любов. Знадобиться 500 г стручкової квасолі, 2 середні цибулини, 4 зубчики часнику, 4 гілочки кінзи, 0,5 склянки очищених волоських горіхів, сіль.

Стручки квасолі порізати, відварити й обсушити, відвар не виливати. Потовкти горіхи з часником і сіллю, віджати олію. Перемішати чверть склянки відвару квасолі з товченою сумішшю, додати квасолі, порізану цибулю, перемішати. Викласти лобіо на таріль, зробити в центрі поглиблення і влити в нього відтиснену олію.

Візьміть на замітку ще одну цікаву страву — голубці з горіхами. Для начинки потрібно буде 500 г капусти (ошпарити, віджати і дуже дрібно нашаткувати), по 100 г пасерованої ріпчастої цибулі і кореня селери, 50 г пасерованої моркви, 100 г горіхів. Капустяне листя традиційно занурте в крутий окріп, щоб воно стало м'яким, листочки наповніть фаршем (начинкою), вкладіть у глибоку сковороду, залийте сметаною і запечіть в духовці при 200°C.

Торт як мрія

Горіхи — солодкі самі по собі. Випічка з ними — найбажаніша при будь-якому чаюванні. Горіхові рулетки готуються швидко і просто, чого не скажеш про опис їх смаку, бо справді слів нема, такі смачні.

Для тіста потрібно: 0,5 кг борошна, 250 г маргарину, 3 жовтки, 200 г сметани, чайна ложка цукру, дрібка солі. Для начинки: 200-250 г мелених грецьких горіхів, 3 білки, чайна ложка цукру. Замістити тісто. Розрізати на 5 частин. Розкачати на листи товщиною 1-2 см. Розтопити вершкове масло, змастити тісто, скрутити кожне і помістити до холодильника на 2 години. Далі розділити кожне ще на п'ять частин (вийде 25 шматків), тонко розкачати і розрізати кожне на 2 (вийде 50 квадратиків). На кожний квадратик викласти начинку, скрутити, загнути кінці і надати тісту форму маленького рогалика.

Начинка робиться просто: треба лише мелені горіхи змішати зі збитим із цукром білком. Випікати на малому вогні. Можна гарячими обвалити в цукрі чи цукрової пудри.

Ну і, звичайно, великий святковий торт печеться неодмінно з горіхами! Недаремно ж його так і назвали «Горіхова мрія». Зітхаю при згадці про нього, бо він хоч і величезний вдається, але чомусь просто тоне в роті і зникає зі столу ще до того, як встигаєш його розділити. Печеться просто, треба лише запам'ятати кілька кулінарних «алгоритмів».

Для тіста потрібно 9 яєць, 300 г вершкового масла, столова ложка майонезу, пакетик розпушувача, 4 склянки борошна, склянка мигдалю, 3,5 склянки цукру. Для крему — 300 г горіхів (волоських чи будь-яких інших), 400 г вершкового масла, 2 банки згущеного молока. Для прикрас: 100 г чорного шоколаду, 100 г вершкового масла, 100 г згущеного молока.

Спочатку треба відділити білки від жовтків в окремий посуд. Жовтки збити зі склянкою цукру і додати розм'якшене масло, майонез і пакетик розпушувача. Вмішати 4 склянки просіяного борошна. Замісити дуже м'яке тісто і поставити його на годину в холодильник. Потім розділити тісто на три частини. Форму змастити маслом і виселити папером для випічки. Одну частину тіста розподілити по дну форми. Збити 3 білки з 0,5 склянки цукру в круту піну, потім додати 0,5 склянки горіхів, подрібнених на крихти. Випікати 30 хвилин

ПРО ЗАПАС

Джем із персиків, апельсинів і грецьких горіхів

Потрібно 2 кг персиків, 2 кг цукру, 3 апельсини, 100 очищених грецьких горіхів, 3 лимони, 300 мл води.

Персики ошпарити окропом, очистити від шкірки і кісточок, порізати скибочками. Цедру лимонів та апельсинів потерти на тертці, кісточки видалити, м'якоть порізати (сік також знадобиться). Персики з цедрою апельсинів і лимонів залити водою. Варити 25-30 хвилин, періодично помішувати, поки персики не розм'якшаться. Цукор поставити на легкий підігрів у духовку з температурою 150°C. До персиків додати порізану м'якоть і сік апельсинів та лимонів, підігрітий цукор. Безперервно помішувати, поки весь цукор не розчиниться. Додати горіхи і варити 12 хвилин. Закатати в стерилізовані банки.

при 150 градусах. Другий корж випікати так само, а третій — без горіхів. Остудити коржі. Далі збийте розм'якшене масло зі згущеним молоком (можна додати 2 столові ложки лимонного соку) і починайте «будувати» торт. Перший корж — із горіхами + крем + горіхи, потім — корж без горіхів + крем + горіхи, і третій корж — із горіхами.

Щоб прикрасити торт, на водняній бані слід розігріти масло і згущене молоко, потім додати поламаний шоколад, зняти з вогню і вимішати до повного розчинення шоколаду. З допомогою кондитерського шприца розмалуйте торт шоколадом на свій смак.

Осінь — пора гарячих чаїв і барвистих компотів, тому буде нагода навчитися випікати і горіхові кексикі. Вони так і називаються, але я би їх назвала диво-кексиками: ніжні, як хмаринки, з безліччю солодких, ароматних і кремових ноток. Потрібно 2 яйця, половина склянки подрібнених горіхів, неповна склянка молока, 300 г цукру, 2 склянки борошна, чайна ложка соди і половина чайної ложки кориці. Розтерти цукор і яйця, додаючи молоко й борошно. Замісити тісто, поклавши в нього горіхи, соду й корицю. Тісто повинно бути консистенції густої сметани. Заповнити тістом формочки для кексів, поставити в підігріту духовку й випікати при температурі 180-200 градусів до зарум'янення ваших пухких творинь.

Отож не лінуйтеся луштити горіхи і творити з ними кулінарні дива. Природа — це вже диво, а якщо ще докласти до її дарів певних зусиль, життя набуватиме незабутніх барв, смаків і відтінків.

Смачного! ■

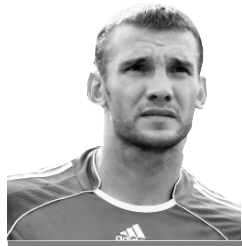
НАПОЇ

Цілительство

У дні дозрівання горіхів вміючі люди готують спеціальну настоянку, що допомагає позбутися від найдужчої застуди. Як компетентно запевняє мій свояк дядько Микола, бо впевнений, що досвід — найкращий учитель, а народ — найкращий цілитель, із горіхових перетинок, залитих горілкою чи самогоном, можна приготувати настоянку, яка лікує найзадавніші застуди.

Але головне — смак цього чудо-напою. За словами мого свояка, настоянку не відрізняти від коньяку. Не знаю — не куштувала. Але дядько Микола, треба віддати йому належне, розуміється на садінні, вирощуванні і заготовках, господар він чудовий, барашівці з Житомирщини підтвердять. Тому як варіант такий рецепт також має право на буття.

«Сенс відкритих тренувань передусім у тому, щоб зблизити вболівальників зі збірною. Футболісти національної команди роблять загальну справу з усіма — всі ми представляємо Україну. І тому має бути певне почуття єднання і відповідальності».

Григорій ХАТА

Абсолютне фіаско на Євро-2016 стало для Національної збірної України своєрідним дном, від якого «синьо-жовтим» доведеться відштовхуватися, шукаючи можливості для відновлення своєї репутації в очах футбольної спільноти. Після блідого, невиразного, певною мірою, навіть безвольного виступу вітчизняних футболістів у Франції від них та їхнього нового наставника Андрія Шевченка тепер уболівальники чекають сатисфакції. У Федерації футболу України це добре розуміють: «В очах Шевченка я бачу відповідальність. Відбір на ЧС-2018 ми починаємо з кадровими проблемами та тягарем відповідальності за невдалий результат на чемпіонаті Європи, однак, вважаю, що наша команда здатна виконати поставлене перед нею завдання й пробитися на «мундіаль», — каже президент ФФУ Андрій Павелко. Певно, тому й організували для представників ЗМІ та вболівальників день широко відкритих дверей у таборі національної збірної.

Відкритість і дисципліна

«Замолювати свої грихи» перед футбольними фанатами наші збірники розпочали, щойно розпочався їхній тренувальний збір напередодні старту відбору на майбутній чемпіонат світу. У понеділок на НСК «Олімпійський» національна команда провела відкриті тренування з усіма атрибутами подібних заходів — автографами, фотосесією, роздачею подарунків. Водночас головному наставнику «синьо-жовтих» довелося витримати непросте випробування журналістськими запитаннями. Здається, так багато на батьківщині з представниками масмедіа Андрій Шевченко ще не говорив.

Це в Італії, коли Шева тривалий час виступав за «Мілан», він, дотримуючись європейського футбольного етикету, відвідував різноманітні ток-шоу. В Україні ж переважна більшість іменитих футболістів вважають за непотрібне спілкування з представниками журналістського цеху.

«Найголовніше — відкритість. Коли її немає, то людям важко зрозуміти, чому команда невдало виступила. Хлопцям уже сказав: результати бувають різні, а головне — щоб уболівальники знали, що ви грали з відкритим серцем і віддали на полі усі свої сили. Усе інше мож-

на зрозуміти і пояснити. Тому важлива доступність команди для усіх», — наголосив Шевченко.

Ще одним нововведенням, започаткованим у таборі «синьо-жовтих» Шевченком, стала... дисципліна. «Тепер ніяких запізнь, заборонено користуватися телефонами в ідальні», — додав динамівець Сергій Сидорчук, який разом із наставником утамував цікавість представників ЗМІ. За словами півзахисника «Динамо», новий тренерський штаб збірної порекомендував підопічним «бути з журналістами в одному човні, аби в майбутньому не було непорозумінь».

Власне, у понеділок Андрій Шевченко в чітких деталях розповів про свої дії в найближчому майбутньому.

Так, підготовка до стартового поєдинку відбору ЧС-2018 — проти збірної Ісландії — складатиметься з двох мікроциклів і не включатиме в себе товариського поєдинку.

«Нам потрібно більше часу для роботи над тактикою», — пояснив свій крок головний тренер українців, якому, нагадаємо, у цих питаннях допомагатимуть іспанець Рауль Ріанчо (екс-права рука Сергія Реброва в «Динамо») та італієць Мауро Тассотті, що довгий час за різних наставників працював у «Мілані».

■ ФУТБОЛ

Відштовхнутися від дна

Розпочинаючи новий відбірковий цикл, у таборі Національної збірної, котру нещодавно очолив Андрій Шевченко, задекларували нові принципи роботи

Андрій Шевченко — в ролі головного тренера збірної України.
Фото УНІАН.

Конкуренція та сюрпризи

Загалом на збір до Козина Андрій Шевченко покликав рекордну кількість футболістів. Одрозу 32 виконавці, серед яких доволі багато молоді, прибули до табору «синьо-жовтих». Як відзначив наставник, йому важливо створити в збірній конкуренцію і, звісно, переглянути нових кандидатів.

Серед несподіваних новачків — молоді форварди «Дніпра» Денис Балахнін та Артем Довбик. За словами Шеви, обох гравців він покликав до національної команди після бесіди з головним тренером дніпровського клубу, котрий дав хлопцям дуже хороші характеристики. Не виключено, що не обійшлося в цьому питанні й без порад керівника комітету національних збірних ФФУ Мирона Маркевича, котрий добре знайомий з підростаючим поколінням

На відкритому тренуванні Євген Коноплянка та К^о демонстрували відкритість у стосунках з уболівальниками.
Фото Олександра ПРИХОДЬКА.

«біло-синьо-блакитних». Також роз'яснив новий очільник «синьо-жовтих» і своє ставлення до можливої натуралізації бразильців, про яку останнім часом говорили доволі багато. Перш за все він дав зрозуміти, що спеціально тягнути «за вуха» в збірну Украї-

ни південноамериканців він не буде. «Якщо хтось хоче отримати український паспорт — це його право. Але місце в першій команді потрібно завоювати. Гравці, котрі приїздять до збірної, повинні знати: аби отримати місце в основному складі, потрібно за ньо-

го боротися, показувати результат на тренуваннях», — сказав Шевченко.

Власне відбором основного пулу виконавців, який готуватиметься безпосередньо до гри проти ісландців, український наставник та його іноземні помічники займатимуться впродовж першої частини тренувального збору, першу ж частину поточного тижня вони присвятять, так би мовити, селекційному питанню.

Чого очікувати від українських футболістів у першому поєдинку відбору ЧС-2018, котрий, до слова, пройде на НСК «Олімпійський» за порожніх трибун (це покарання за неналежну поведінку фанів на матчі Україна — Іспанія минулої осені)? Андрій Шевченко обіцяє сюрпризи. «У нашій відбірковій групі зібрано приблизно рівні за силою команди, тому несподіванки обов'язково будуть. У цьому, власне, є плюс нашої «пульки»: навіть якщо буде невдалий поєдинок, шанс на продовження боротьби за перепустку на «мундіаль» все одно буде». Нагадаємо, що, окрім ісландців — команди-сенсації ЧС-2016, де скромні острів'яни дісталися чвертьфіналу, «синьо-жовтим» доведеться суперничати з командами Хорватії, Туреччини, Фінляндії та Косова. Як видно, група у «синьо-жовтих» — не проста. Утім, незалежно від того, яким буде кінцевий результат, Шевченко обіцяє зробити все, що від нього залежить: «У житті я сповідую принципи, які дозволяють мені по завершенні проведеної роботи сказати: я зробив усе, що було в моїх силах».

Григорій ХАТА

■ ТЕНІС

Не олімпійськими мотивами

На останньому в році турнірі з серії «Великого шолому» українці наразі йдуть без втрат

Як і переважна більшість футболістів, тенісисти також не надто шанобливо ставляться до Олімпійських ігор. Блискавичний виліт з олімпійського тенісного турніру в Ріо перших ракеток чоловічого та жіночого тавелю про ранги — яскраве тому підтвердження. Інша справа — «Ю-Ес оупен». Для найсильніших тенісистів сучасності — Серени Уільямс та Новака Джоковича — це одна з найулюбленіших спортивних дійств.

«Вечірні матчі в Нью-Йорку — найкращі у світі», — після перемоги в першому колі Відкритої першості США-2016 над поляком Єжи Яновичем заявив Джокович, котрий, без сумніву, всерйоз налаштовується захистити виграний тут минулого року титул. Вочевидь має максимальні амбіції на домашній «Гранд слем» й Уільямс-молод-

ша, котра загалом шість разів триумфувала на «Флешинг Мідуз». Водночас для новоспеченої олімпійської чемпіонки Ріо пуерторіканки Моніки Пуїг «Ю-Ес оупен»-2016 уже завершився — в першому ж колі вона поступилася китаянці Чжен Сайсай — 4:6, 2:6.

Наступною суперницею

У першому раунді «Ю-Ес оупен»-2016 Леся Цуренко вибила 21-шу сіяну, румунку Бегу.
Фото з сайта sapronov-tennis.org.

представниці КНР буде наша співвітчизниця Катерина Бондаренко, яка разом з іще двома українками успішно подолала перший раунд Відкритої першості США. Так, на старті американського «шлема» Катя дуже швидко здолала представницю Тайваню Се Шувей — 6:0, 7:5. Прима українського тенісу Еліна Світоліна, посіяна в Нью-Йорку під 22-м номером, у непростому поєдинку впоралася з Менді Мінеллоу з Люксембургу — 6:7 (5:7), 6:0, 6:2, а Леся Цуренко, можна сказати, створила міні-сенсацію, вибивши з розіграшу 21-шу сіяну румунку Ірину-Камелію Бегу — 6:0, 6:4.

Із перемоги свої виступи на «Ю-Ес оупен» розпочав і наш чоловічий десант. Сергій Стаховський відсвяткував непросту перемогу в матчі проти португальця Гаштана Еліаша — 6:1, 3:6, 2:6, 6:3, 7:6 (7:4).

ПОПЕРЕДЖАТИ ТРЕБА

Не впевнений — не грабуй

Музикантів гурту Green Grey ледь не заарештували за пограбування банку

Аліса КВАЧ

Кажуть, що знати іноземні мови, особливо англійську, як і користуватися ними — це дуже добре. Однак треба знати, де і як це робити. Щоб не потрапити в халепу, як це сталося з музикантами відомого українського рок-гурту Green Grey.

Надивившись американських гангстерських бойовиків, хлопці вирішили вставити в сюжет кліпу на свою нову пісню «Маятник» сцену із пограбуванням банку. Для зйомок обрали приміщення одного з готелів у центрі столиці.

Усе йшло за планом, доки один із акторів у запалі не вихопив зброю і закричав по-англійськи: «Чувак, я ж просив не стріляти!». На біду, цю фразу почули американські туристи, які мешкали за стінкою і, сприйнявши все за чисту монету,

викликали поліцію.

Добре, що поліція, яка прибула на виклик, швидко розібралася в ситуації. «Нас попросили пред'явити документи, але хлопці з нової поліції — люди грамотні, відразу побачили, що зброя і гроші — бутафорські. Ми всі посміялися, сфотографувалися на пам'ять, заспокоїли американців, які вже збиралися вистрибувати у вікно, порозумілися з адміністрацією готелю і продовжили зйомку», — розповів один із лідерів гурту Андрій Яценко (Diezel).

Ажіотаж навколо цього інциденту підігрів інтерес до творчості мегапопулярного в 90-х гурту, тож тепер усі очікують на вихід нового кліпу на пісню «Маятник». А хлопцям тепер наука: нема чого кидатися двозначними фразами. Тебе можуть не так зрозуміти. ■

«Гангстери-невдахи» Green Grey.

Ната НЕТУДИХАТА

Хочете вивести жінку з рівноваги — оприлюдніть її не зовсім вдале фото. І тоді вона вас з-під землі дістане, навіть, якщо сама ховається від правосуддя.

Можливо, саме на це розраховували поліцейські, коли надіслали на місцевий канал «7 News Sydney» оголошення про розшук засудженої за крадіжку 18-річної Емі Шарп, яка втекла з колонії. До оголошення було додано опис зовнішності та два фото, зроблені у в'язниці, на яких Емі виглядає сумною та заплаканою. Оголошення було розміщене на сторінці телеканала і в соцмережах та опри-

БУВАЄ

Я гарніша, ніж здається

В Австралії втікачка з колонії попросила замінити її фото в оголошенні про розшук

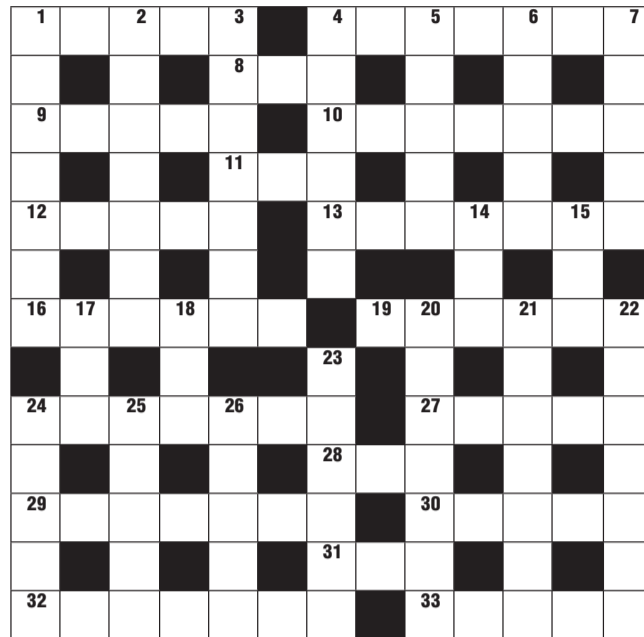
люднене в ефірі.

Результат не забарився: не вдовзі канал отримав «привіт» від самої Емі з проханням замінити фото на більш вдале, де дівчина усміхається і виглядає досить-таки симпатичною. Фото було додане до цього ж листа. Така зухвалість дівчини (а може, зображення на фото?)

одразу прихилила на її бік тисячі відвідувачів сайту — за кілька днів коментар Емі з фото набрав більше 62 тисяч лайків і десятки тисяч коментарів. Одразу ж посилалися пропозиції підтримати дівчину, бо хто у 18 не робив помилок. А в'язниця — не найкраще місце для перевиховання. Також канал закликали терміно-

во виконати прохання Емі та замінити фото.

Утім канал до цього прохання так і не дослухався. Або просто не встиг — невдовзі з'явилася інформація, що дівчину таки затримали і повернули у місце відбування покарання. Бо соцмережі — соцмережі, а закон є закон. ■

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №103

По горизонталі:

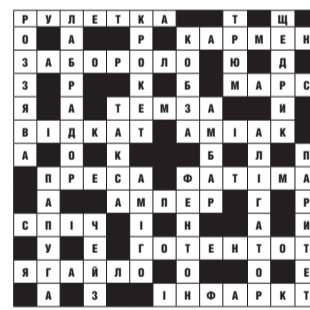
1. Колишня назва південноазійської країни М'янма. 4. Ім'я тітки Прони Прокіпівни із комедії Старицького «За двома зайцями». 8. Образ святого на іконі. 9. Приміщення на кораблі, звідки здійснюється керування судном. 10. Мотузка, на якій водять художу. 11. Декоративний шарфик із пір'я. 12. «Ой піду я до ..., до дірявого. Чи не найду Василя Кучерявого». (Народна пісня). 13. Пристрій, у якому протікає керована ядерна реакція, частина атомної електростанції. 16. Турецький меч. 19. Дерево, яке росло на планеті Маленького принца із повісті Антуана де Сент-Екзюпері. 24. Лазерна зброя, якою користувалися наші нащадки у фантастичних творах про майбутнє. 27. Французький письменник і філософ, автор роману «Нудота». 28. Короткий нарис. 29. Плямиста тварина родини кошачих. 30. Країна, яку очолює президент Даля Грибаускайте. 31. Англійське пиво. 32. Пристосування для підключення пристроїв із різними способами з'єднання. 33. Біла крупа, яка падала з неба ізраїльтянам під час їхнього сорокарічного блукання пустелею.

По вертикалі:

1. Село на Сумщині, де свого часу проходив відомий пісенний фестиваль. 2. Назва повторюваної частини газетної шпальти чи телепередачі. 3. Американський штат. 4. Скупа людина. 5. Скляна посудина з круглим або плоским дном і видовже-

ного шийкою. 6. Архіпелаг у фентезі-всесвіті Крінн, що існує у популярній грі Dungeons&Dragons. 7. Отруйне дерево, згадуване Пушкіним в однойменному вірші. 14. Циркова династія радянських ілюзіоністів. 15. Притока Волги. 17. Протилежність фронту. 18. Продукт перегонки нафти, який широко застосовувався у винайдених у Львові лампах. 20. Ім'я відомого богослова і філософа італійського походження, архієпископа Кентерберійського. 21. Чоловічий голос, середній між тенором і басом. 22. У часи Шевченка — людина без постійної роботи й без постійного місця проживання; одинокий, неодружений хлопець. 23. Різальний станок, призначений для знищення документів. 24. Яр із пологими схилами. 25. Американський штат. 26. Довірча компанія, яка розпоряджається вашими активами у ваших інтересах. ■

Кросворд №102
від 30 серпня

ПРИКОЛИ

Добре працювати на двох роботах — грошей багато! Але не тому що платять багато, а тому що витратити ніколи.

***
— Ти де була?
— На зустрічі однокурсників.
— Три дні?
— Ми згадували!
— Що згадували?
— Де я живу.
***

У магазині за молодим хлопцем ходить літня жінка і пильно на

нього дивиться.
— Чому ви за мною ходите?
— У мене недавно помер син, а ви на нього так схожі! Коли я виходитиму з магазину, скажіть мені «До побачення, мамо». Мені буде приємно.
— Добре.
Коли ж хлопець узяв кефір і на касі став розраховуватися, касирка йому каже:
— З вас 300 гривень.
— За один кефір?
— А ваша мама сказала, що ви за неї заплачете!

ПОГОДА

1 вересня за прогнозами синоптиків

Київ: малохмарно, без опадів. Вітер північно-західний, 3-8 м/с. Температура вночі +9...+11; удень +22...+24.

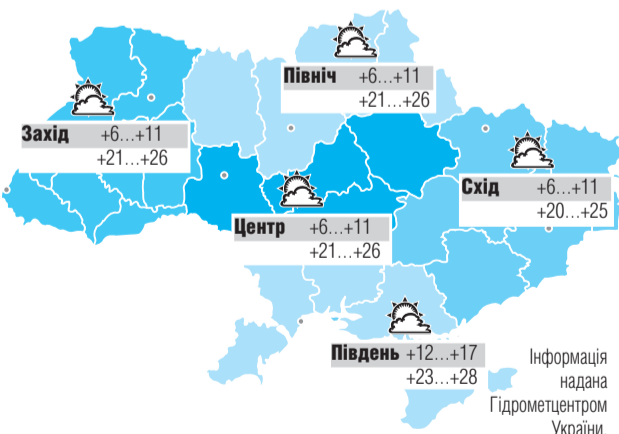
Миргород: без опадів. Уночі +8...+10; удень +22...+24.

Вінниця: без опадів. Уночі +8...+10; удень +23...+25.

Одеса: без опадів. Уночі +14...+16; удень +25...+27.

Курорти Карпат: малохмарно, без опадів. **Трускавець:** уночі +8...+10; удень +23...+25. **Моршин:** уночі +7...+9; удень +21...+23.

30 серпня температура води в **Чорному та Азовському морях** становила 22-25 градусів, у **Дніпрі** біля Києва — 22.

Передплатні індекси: 60970, 1555

Наша адреса:
03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон для довідок:
т./ф.: (044) 454-84-92
Рекламне бюро:
т./ф.: (044) 454-88-86;
reklam@umoloda.kiev.ua
Відділ реалізації:
т./ф.: (044) 454-84-41,
sale@umoloda.kiev.ua
Коректорська група:
(044) 454-87-53
«УМ» в інтернеті: <http://www.umoloda.kiev.ua>

Відділи:
новин — 454-85-76, novyny@umoloda.kiev.ua;
права — leonov@umoloda.kiev.ua, 454-88-36;
міжнародної політики — svit@umoloda.kiev.ua, 454-88-25;
економіки — eko1@umoloda.kiev.ua, 454-86-39;
медицини — povnyu4@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;
культури — culture@umoloda.kiev.ua, 454-87-96;
соціальних проблем — socium@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;
спорту — sport@umoloda.kiev.ua, 454-87-93

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець —
ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Комерційні публікації виходять під рубриками:
«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа»,
«Фінансова експертиза», «Здоровенькі були!», «Це — працює!»,
«Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми»,
«Проекти», «Альма-матер», «Наша марка», «Продукт»,
«Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана».
Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах:
«Преса України» — у Києві
Зам. 3009108
«Видавничий дім
«Високий Замок» — у Львові
Зам. блок № 621
Верстка та виготовлення фотоформ —
комп'ютерний центр
редакції «УМ»,
тел.: 454-87-71
Газета виходить
у вівторок, середу, четвер,
п'ятницю—суботу (спільний номер)
Тираж 86734